POŠTARINA U GOTOVU

Obitelj

16
RUJNA
1934
BROJ
37

Obitelji s brojnom djecom

stupovi su narodne jakosti i narodne budućnosti. Imati i odgojiti hrvatskom narodu što više djece jest najveće rodoljublje. Djeca su najdragocjenije blago svake obitelji, najveće blago svakog naroda. Obitelj s jednim ili dvoje djece znači narodno nazadovanje, a obitelj bez djece znači narodnu propast. Naša »Obitelj« ima od svoga početka svrhu gojiti ljubav prema što većem broju djece u hrvat. porodicama. »Obitelj« želi, da oko sebe okupi sve hrvatske obitelji, koje je Bog blagoslovio djecom. U Belgiji je provedena posebna organizacija obitelji s mnogo djece, a u nju može biti primljena samo ona obitelj, koja ima četvero djece ili više. Deset tisuća takvih katoličkih obitelji okupilo se u toj organizaciji, koja već tim, što postoji, vrši velik utjecaj na opće raspoloženje: do velikog se ugleda digoše obitelji s mnogo djece, pa svaka obitelj želi, da postigne takav ugled, da postigne bar broj od četvero djece i tako dođe u red najčasnijih porodica. I kod nas bi takvo nešto bilo potrebno. I kod nas treba podizati obiteljski duh, da roditelji ne zaziru od većeg broja djece. Ali treba stvoriti i javno mišljenje u korist onih obitelji, koje imadu mnogo djece. Tu je zadaću preuzela naša »Obitelj«. Ona želi da oko sebe okupi sve hrvatske obitelji brojne djecom. Ona želi, da digne ugled i pojača svijest sviju obitelji, koje su blagoslovene djecom. Ona želi, da blagoslov velikog broja djece sađe na sve naše obitelji, na sva naša sela i gradove. I svatko, tko pomaže »Obitelj«, tko je drži i širi, taj pomaže nastojanje oko podizanja pravog obiteljskog duha i javnog mnijenja u korist obitelji s brojom djecom.

Gore:
GRADSKA VIJEĆNICA U SUBOTICI S VISOKIM TORNJEM, SA KOJEGA SE PRUŽA POGLED NA ČITAV GRAD

Lijevo:
KOD BUNANA NA JEDNOM SALAŠU U OKOLICI SUBOTICE

GLAVNO ŠETALIŠTE U SUBOTICI

NA PALIĆ-JEZERU KRAJ SUBOTICE

SLIKE IZ SUBOTICE

Desno:
JUTRO NA SUBOTIČKOM TRGU

Desno: SA ŠETNJE U OKOLICU PALIĆ-JEZERA KRAJ SUBOTICE

7345

Šaljiva novela

LAŽNE KARTE

Knjigoveža Veid i Liza bili su mladi bračni par. Savršeno su se slagali. Veid se odučio čak i sjedenja u gostionici. Zato je svake večeri igrao sa svojom ženicom na karte. Kod toga je bilo uvijek mnogo smijeha i šale.

Kraj sve sloge i ljubavi bilo je među njima ipak malih neiskrenosti. Tako bi na pr. Liza silno voljela da se slika, ali Veid je tvrdio, da poslovi idu slabo i da nema ni pare ušteđene za takove troškove. Uostalom njegova je Liza stotinu puta ljepša u naravi, nego što bi bila na slici; on je sasvim zadovoljan sa živom slikom, a ona, ako se želi vidjeti, neka se pogleda u zrcalo ili u zdjeli vode.

Međutim kad je Liza jednog dana spremala mužev ormar, naiđe na kesicu punu zlatnika. Ona brže izvadi jedan zlatnik i spremi ga u svoj ormar: muž i žena su jedno, jedu iz iste zdjele i žive od iste kese...

Dvije sedmice iza uspjelog lova pođe Liza poslovno u susjedni gradić i dade se usput slikati. Neka joj susjeda prokriomčari dobro uspjele slike. Liza ih sakrije u jednu ladicu. Kad nije imala posla, znala ih je izvući i po čitave sate zadovoljno promatrati.

Ali sinovi Adamovi nisu ni za dlaku manje znatiželjni od Evinih kćeri. Tako je jednog dana i knjigoveža Veid prekapao ormar svoje žene. Bio je upravo prvi aprila, a Liza je otišla da kupi mlijeka. Za taj posao trebala je uvijek sat i pol vremena, jer je put do susjedne kuće bio jako dalek — najmanje pedeset koračaja. Zato se Veid nije trebao bojati, da će ga tko iznenaditi i mogao je mirne duše njuškati po ormaru. Odjednom izvuče neku sumnjivu kutiju. Kad je otvorio, smiješilo se iz crnog okvira vragoljasto lice njegove žene. Bila je tako izvrsno pogođena, da nije mogao da svlada radost. Dok je izbrojio dvanaest lijepih sličica, mrmljao je veseo i ozlovoljen u isti mah:

»Gle, gle, ove podmuklosti! Ali čekaj malo, ti lukava Lizo, i sa lažnim kartama mogu ja da dobijem...«

Karte... Karte...! Kod te riječi mu sunu nešto u pamet... Da izmijeni slike sa kartama! Zgodna šala! Liza će se naći u neprilici, kad večeras umjesto karata dobije svoje slike. To će biti masna aprilska šala.

Smišljeno — učinjeno. Veid donese igraće karte i postavi ih u kutiju od fotografija, a dvanaest slika smjesti u kutiju za karte i zatvori je. Kutiju za slike postavi brižno u ormar, a kutiju za karte (sa slikama) postavi na obično mjesto iza zrcala. Kad je ženica došla kući, radio je majstor Veid u radionici i gledao tako nedužno, tako nevino — kao dijete u povoju tri sata iza krštenja.

Ali za prvi dan aprila spremala je i Liza neku psinu. Cijelo jutro je razmišljala i tražila neku lukavštinu da nasamari Veida, ali joj ništa zgodno nije palo na pamet.

Iza ručka donese Veid iz radionice novo uvezani brevijar i reče ženi:

»Lizo, budi tako dobra, smotaj ovu knjižicu i ponesi je u župni dvor. Obećao sam župniku, da će danas biti gotova i da će je do večera dobiti...!

»Hoću odmah,« odgovori žena. »Samo čas, da nešto pospremim u kuhinji, pa ću se požuriti.«

Ali dok je Liza spremala po kuhinji padne joj nešto zgodna na pamet. Zašto ne bi umjesto brevijara smotala karte i samog Veida poslala župniku? Knjižica je bila upravo toliko velika kao kutija s igraćim kartama. Da, da, to će biti krasna aprilska šala. Smišljeno — učinjeno... Liza uzme igraće karte, umota ih u dvostruki fini papir i sveže. Brevijar sakrije u kuhinjski stol, a mali svežnjić u ormar.

U šest sati došao je Veid iz radionice. Liza mu poleti ususret i vikne:

»Sveti Pankracije, nešto sam zaboravila! Dragi mužiću, nemoj se ljutiti! Župnikov brevijar je još ovdje. Vjeruj mi, nisam se više nato sjetila.«

»Ti ćeš jedamput zaboraviti glavu,« ljutio se dobroćudno Veid, »ali župnik mora još danas dobiti brevijar.«

»Onda ga moraš sam odnijeti. Ja ne mogu, izgorit će mi večera... Idi, idi... brzo!«

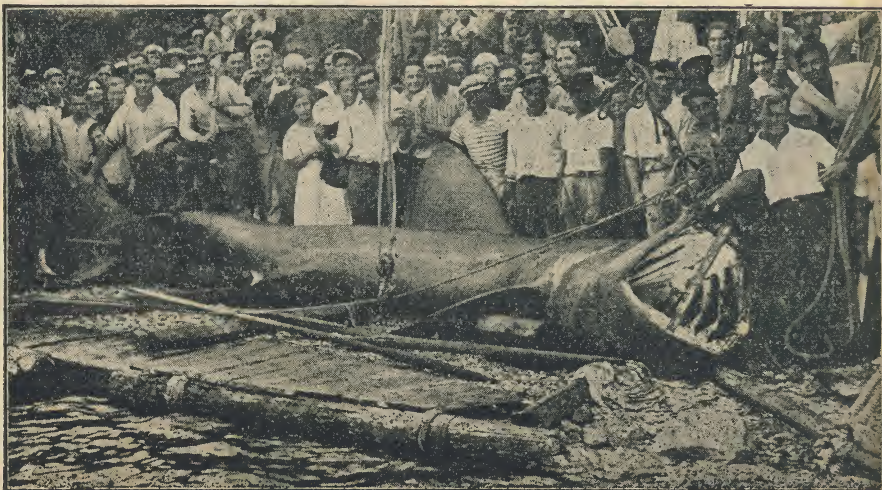
S tim riječima izvuče Liza svežnjić, turi ga mužu u ruke i izgura ga na vrata van. Kad je Veid otišao, sjedne Liza na klupu u kuhinju previjajući se od smijeha.

Ali Veid nije dugo izbivao. Jedva je prošlo pet minuta i već se pojavio na vratima.

»Već si natrag?« čudila se Liza. »Jesi li bio kod župnika?«

»Ne,« odgovori muž, »palo mi je na um, da nije zgodno, ako ja sam nosim knjižicu. Župnik bi mogao misliti, da hoću odmah novac. Na ulici sam susreo njegovu gazdaricu, pa sam joj dao svežnjić, da ga žurno odnese župniku.«

»Nebeski Bože, što će se dogoditi!« vikne Liza. »Čovječe, jesi li pametan? Tako skupocjenu, tako dragocjenu, tako svetu knjigu, ne smijemo dati bilo komu u ruke. Trči, Veid, trči onamo, da vidiš, je li župnik dobio knjigu.«

Slika desno:
GOLEM MORSKI PAS
uhvaćen u Bakarcu kod Kraljevice i izložen u Zagrebačkom Zboru do 10. rujna, gdje je pobuđivao opću pažnju svih posjetilaca. Slika prikazuje, kako ga izvučena iz mora spremaju, da ga utovare za prevoz u Zagreb Foto S. Milković

»Kako ne bi dobio?« To je knjižica kao i svaka druga. Bilo bi smiješno, da idem zapitkivati.«

»Veid, idi, trči k župniku!« vikala je ženica. »Župnik bi se mogao jako uvrijediti.«

»Zašto uvrijediti? Nema nikakva razloga. Ti si danas smiješna, Lizo.«

Ali ženica postane još uzbuđenija. Ona je zamislila šalu tako, da Veid pred župnikom odmota svežnjić, a kad otkrije sadržaj, objasnit će sve kao aprilsku šalu. Ali sad je župnik dobio svežnjić u ruke i on će to smatrati za nepristojnu, neukusnu šalu. Sva pretrašena i napola zaplakana počela je Liza da se ispovijeda.

»Veid, moj dragi Veid; ja sam učinila nešto jako zla; ja sam htjela napraviti aprilsku šalu. U svežnjiću nije brevijar, nego naše igraće karte...«

»Nebeski Bože, to nije moguće!« vikne muž.

»Jest, jest, kukala je Liza, »eto brevijar je ovdje.«

I izvuče knjižicu iz ladice. Muž opet poleti kao pomaman preko stepenica u sobu, uzme iz Lizinog ormara kutiju sa slikama, izvuče karte, i poleti natrag u kuhinju i pokaže ih ženi vičući:

»A karte su tu!«

»Svi sveti na nebu! Kako to može biti?« stenjala je žena. »Karte su tu, knjižica je tu, što je onda u svežnjiću?«

»U papiru...«, pentao je Veid, »ima tuce lijepih sličica... sličica jedne lažljive žene, koja svog muža...«

»Ooo... ooo,« zastenje Liza, koja u taj čas ugleda u muževim rukama praznu kutiju, »ti si spakovao moje sličice!... Ti njuškalo, ti uhodo, ti farizeju, ti Pilate, ti Herode, ti Ananijo! Ja nisam mislila, da si tako zao!«

»Ti gusko,« vikao je muž, »nisam mislio, da ćeš biti tako glupa i da ćeš spakovati nešto prije nego vidiš, što je!«

Tako su se bračni drugovi cijelu večer pravdali. Slijedećeg jutra odu svaki posebno župniku, da mu objasne kobnu pošiljku. Ali s time još nije došlo do mira. Još četrnaest dana puhali su i režali jedno na drugoga. Kao pas i mačka. Ali kako nisu mogli da se odreknu kartanja, sklopiše jedne večeri primirje i veselo zaigraše i obećaše jedno drugome, da će uvijek biti iskreni...

L. MEIN (Z. C.)

OTKADA SE NA KUĆE STAVLJAJU BROJEVI?

Danas se čovjeku lako snaći, kad dođe u veliki grad. Imajući kod sebe adresu pita redara za odnosnu ulicu, a broj onda lako nađe. Međutim na selu se još uvijek poznaju kuće po prezimenu njezina gospodara ili po kakvu drukčijem nadimku, i ako nema tako zabitnog seoca, gdje ne bi sve kuće imale brojeve. Stavljanje brojeva na kuće provodi se svuda najstrože, ali pravo značenje imade ono samo u gradovima. U manjim mjestima i selima služi više zato, da čovjek može odmah saznati, koliko kuća imade selo...

A kako su se primitivno brojile kuće još možda pred jedno stoljeće! Čak niti seoski prisežnik nije bio pismen, pa često nije mogao zadovoljiti zahtjevu svojih predpostavljenih. Kad mu je na pr. bilo naloženo, da izbroji, koliko kuća imade njegovo selo, uzeo bi kakav štap, išao od kuće do kuće, pred svakom bi stao i u štap urezao jedan rez. Kad je prošao cijelim selom, znao je, da ima u njemu toliko kuća, koliko je rezova na štapu. Sutradan je odnio štap općinskim poglavarima i rekao: »Evo, toliko je kuća u tom selu!«

Prvi grad, koji je počeo stavljati brojeve na kuće, bio je — Pariz. U jednoj gradskoj četvrti Pariza neki je graditelj već g. 1512. stavljao na svaku kuću odgovarajući broj. Od godine 1762. do g. 1765. naređeno je, da se u toj istoj četvrti stave brojevi i na one kuće, koje su kasnije podignute. No već nekoliko godina kasnije t. j. g. 1789. provedeno je takovo numeriranje kuća u cijelom gradu Parizu. Glavna svrha, koju su vlasti pri tom imale pred očima, bila je u tome, da si olakšaju ubiranje poreza.

U Njemačkoj su u to vrijeme kuće još nosile znakove kao i u srednjem vijeku. Na pr. »kuća kod pluga« ili »kuća kod tri junaka«, »kuća pod lipom« i t. d. Kuća je uvijek sačuvala svoju oznaku i poslije, makar bi se renovirala, prebojila ili na bilo koji način izgubila ono, zbog čega joj je nastalo dotično ime. Grad Berlin je imao na početku prošloga stoljeća 140 tisuća stanovnika i s adresama Berlinčana išlo je vrlo teško. Pa ipak je već tada postojao adresar grada Berlina. U njemu se može naći i ovako označena adresa: »Stanuje u krojačkoj ulici kraj Heckerove škole« ili »stanuje u Kraljevskoj ulici u kući trgovca Käslera«. Kako su nekako u to vrijeme dobile brojeve sve kuće grada Beča, odlučili su Berlinčani, da i oni slijede grad Beč. Šef berlinske policije predložio je, da se kuće numeriraju neprestano u produženju. Onda naime još nikomu nije palo na pamet, da okrsti ulice kakovim imenima, pa su se kuće u gradu mogle razlikovati jedino po brojevima. Prema tome nijesu smjele biti u gradu niti dvije kuće, koje bi nosile isti broj, jer bi nastala zabuna. Po takvome numeriranju, koje je god. 1798. po odobrenju vlade i provedeno, postojala je u Berlinu i kuća, koja je nosila broj 8.000. Taj je način numeriranja za gradove vrlo nepraktičan. Upotrebljava se još i danas, ali samo po selima i manjim mjestima.

Napokon su ljudi došli na današnji praktični način, da se najprije ulicama podijele imena i onda se na kuće postave brojevi, koji redovito nijesu odviše veliki, budući da ima vrlo malen broj ulica, koje su previše dugačke. Na jednoj strani ulice nalaze se taki, a na drugoj lihi brojevi. Osim toga su u nekim gradovima uvedeni takovi brojevi, koji su noću osvijetljeni, tako da i po noći mogu služiti svojoj svrsi. Pod svakim brojem nalazi se ujedno i ime ulice, u kojoj se dotična kuća nalazi. Na početku ulice redovito je kraj njezina imena u nekim gradovima naznačeno i koliko brojeva u njoj imade.

Izvorna novela

PRVI, KOJEGA JE ZAVOLJELA

»Silvija, ako me sutra ne posjetiš, ja ću se ubiti,« pisao je bolesnik iz bolnice sav očajan od dugog čekanja.

A ona je bila očajna, ne iz ljubavnog straha, već zato, što je njezina savjest oživjela. Žena, koja je zavrtjela mozak pobožnom, neiskusnom mladiću, bila je prozaična žena, koja se nije mogla uznijeti u visoke sfere, ali se pretvarala pred pobožnim mladićem, kojega je, kako je pričala svojoj drugarici, ipak voljela. Bila je to jedna jača simpatija, ne toliko jaka, da bi se žrtvovala i otišla u posjete čitav sat vožnje autobusom. Bolnica je za plućobolne bila daleko na periferiji grada.

A zaljubljeni ju je mladić čekao i čekao. Dva sata posjeta bila su za njega vječnost. Uvijek, kada bi ta dva sata istekla, izmjerila bi mu sestra milosrdnica temperaturu i ustanovila, da ima vatre.

»Zašto ste vi poslije podne uvijek tako uzrujan?« pitala je sestra milosrdnica.

»Tako, teško mi je, kad pomislim, da me nitko ne posjećuje.«

»Pa pišite im!« reče sestra blago i ode žureći se k drugim bolesnicima.

Mladić je mahnuo rukom pomislivši u sebi: već sam toliko puta pisao, ali uzalud.

Zatim je stao da razmišlja. Mogao bih joj opet pisati. I tada mu je došla jedna misao, koja ga je prožela jezom, koja mu je oduzela dah i čekićima krvi zaigrala po tjemenu. I napisao je kratko, jezivo pismo . . .

Djevojka je bila u očaju. Da li će se on zbilja ubiti, a ona ne može nikako sutra doći. Dolazi joj majka iz provincije baš u vrijeme posjeta. Majka je svega o njoj čula. Da provodi odviše slobodan život. I zato je slaba starica dolazila u veliki grad. Htjela je da se raspita, da pogleda. Možda ipak nije tako, kako pričaju o njenoj dragoj kćerkici.

Na koncu je odlučila, da će mu telefonski poručiti, da svakako dolazi drugi dan, jer joj sutra baš dolazi mati. Morala je tako odlučiti, iako se neki čudan jezoviti predosjećaj upijao u njenu dušu. Toga se predosjećaja ona bojala, jer su se svi njeni predosjećaji ostvarivali.

Majka je došla. Naivna je starica otišla ravno šefu, da se raspita za život svoje kćerke, a on se ismijao njenoj »fantaziji«. Dobra je starica toliko povjerovala njegovom tvrđenju, da mu se izvinjavala. I tako je gospođici Silviji prošlo jedno zabavno popodne. A kad je došlo veče, neki se strah kao avet uvukao u njezinu dušu. I ona je telefonirala u bolnicu. Zvala nekoliko puta, ali je bolnički telefon uvijek bio zauzet. Najzad je uspjela dobiti spoj, ali joj je liječnik, koji je imao noćnu službu, javio, da ne pozna bolesnika, o kojem ga pita, i da sada nema vremena da pogleda, što je s njime. Zatim ga je ona u jezovitoj grižnji svoje savjesti zapitala:

»A molim vas, je li se on ubio?«

»Tko?«

»Pa on!«

»Gospođice, ja nemam vremena. Neki se bolesnik ubio, ali ne znam, kako se zove.« Liječnik je prekinuo spoj.

Ona je obamrla od straha i očaja. Jer istina, bila je prozaična žena, ali je imala srca, možda mnogo više srca nego one žene, koje istančani živci vode u ljubavno ludilo.

Probdjela je cijelu noć i ušla je drugi dan u bolnicu kao duh. Ona nije išla, nego lebdjela na krilima straha. »Ja ću se ubiti!« Te su joj riječi

ONA JE OBAMRLA OD STRAHA I OČAJA . . .

titrale pred očima i izmjenjivale se sa onim doktorovima: »Neki se bolesnik ubio, ali ne znam, kako se zove.« A bolnica je bila duga. Hodnik, kroz koji je prolazila, da dođe do sobe »samoubice«, bio je beskrajan kao gradska aleja. Svaka je soba bila novi ubod straha. Premda je znala, da je broj 60 na kraju hodnika, ona je protrnula pred svakim brojem, kao da su ljudi poremetili slijed brojeva pa broj 60 smjestili u druge desetice. Napokon je došla do broja 60. Bojala se da otvori vrata, ali ih je otvorio netko drugi, koji je izlazio, i ona ugleda njega, mrtvaca. Prilazila mu je suspregnutog daha, a kad mu je sasvim prišla, trenuo je očima, probudili ga njezini koraci. Bio je blijed od bolesti i bdijenja. Nije bio mrtav. Nije se obradovao njenu dolasku (a tome se vrlo začudila) i govorio je s njom iz neke daljine. Kao što govore slike prošlih vremena.

»Lijepo je od tebe, da si došla. Ja se uvijek veselim, kad nađem malo dobrote u čovjeku.«

»Nisam mogla prije . . .«

»Silvija, ne pričaj, ne izgovaraj se!« prekinu je on. »Bio bi odviše naivan, da ti vjerujem. Ljubav ne poznaje zapreka. Ljubav sve krši, što joj se ispriječi na putu. Da si htjela, mogla si doći,« zanio se on, ne od ljubavi, nego od uživljavanja u ljubav. Zatim nadoda ironično: »Hm, svejedno! Što se ja uzrujavam? Ja sam već od trećeg pisma, na koji nisam dobio odgovora, gubio ljubav prema tebi. Ona se trošila kao žeravica i probudila bi se na čas, kad je bilo vrijeme posjeta. To nije bila toliko želja za tobom, koliko želja, da ne budem sam u ovom strašnom, bijelo okrečenom prostoru.«

»Zašto si me zvao?« zapita ona tupo i tužno.

»Pismo sam ti pisao, netom je minulo vrijeme posjeta. Sad ne znam, što sam pisao. Ti znaš, da se ja ne bih nikad ubio. Da mi to ne daje nešto više od moje volje.«

»A ja sam se jako bojala. Cijelu noć sam probdjela u strahu. Razgovarala sam sinoć na telefon sa liječnikom, koji je bio u službi. On mi je rekao, da se netko ubio, ali ne zna ime samoubice, a zatim je u žurbi zatvorio telefon.«

»Dakle me ipak malo voliš. Ili grižnja savjesti? Drago mi je, što si došla. Uvijek se radujem, kad nađem potvrdu za svoju vjeru u ljude. Ali nisi spriječila moje ubojstvo. Ja ću se ubiti. Sigurno ću se ubiti. Ali ne u bolnici. Liječnici vele, da moje zdravlje nije u opasnom stanju. Ja ću ozdraviti. I kad budem potpuno zdrav, onda ću se ubiti. Zapravo ja ću se ubijati. Malo pomalo.«

Njezine su oči zasjale vlažnim sjajem, a on je nastavio:

»Ubit ću se, ali ne revolverom. Ubit ću se, ali ću ostati u životu. To više ne ću biti ja. To će biti drugi čovjek u mojem tijelu.«

Gospođica se Silvija sjetila mukotrpnog života bolesnika, kojeg je zadnja patnja nanesena od ljudi udaljila sasvim od njih. To je ona skrivila i bilo joj je silno žao.

»Nemoj se žalostiti!« rekao je on blago. »Trebalo je to doći prije ili kasnije. Ja sam preveliki egoista, da bih volio ono, što je prolazno.«

Ništa mu nije rekla. Nije se osjetila dostojnom. Ustala je, da mu svojim rupcem obriše znoj sa čela. Uradila je to sa tolikim poštovanjem, kao da je htjela pobiti njegovu izjavu o samom sebi.

A kad je izišla iz bolnice, zasjala je suza u njenu oku. To je bio prvi čovjek, kojega je ona zavoljela.

JERONIM KORNER

MALA SENZACIJA U MIRNOM KUPALIŠTU

Jedno popodne osvanu u parku dvije bule, obučene u svijetlozelene i svijetlomodre dimlije, koje su od sunca izgubile svoje probitne žarke boje. Na licu crne guste koprene, a na nogama isherite polucipele. Stupaju nesigurno po čistom bijelom pošljunčenom putu, a ispod gustih koprena bojažljivo promatraju rascvale ruže i georgine, gorostasne platane, vitke jele i ciprese, mesnato muzino lišće. Slušaju začuđeno zvukove radija, koji baš svira Violettinu ariju iz Travijate: »Ah fors'è lui che l'anima«.

Pred njima stupa sigurnim korakom Turčin u godinama s rukama na leđima i malo pognut.

Ne govore ništa.

Publika ih radoznalo promatra, a s klupa ustaju i teži bolesnici, da ih što bolje vide. Vesela dječurlija skače za njima i pravi primjedbe.

Iz parka krenu prema cesti. Kao da im je odlanulo, jer su počele nešto tiho da šapuću. Tko će znati, je li to bio šapat radosti, što su to sve vidjele i čule ili šapat ogorčenja, tuge i čeznuća za svim tim, što im to ne može da bude, ili bi možda bile sretnije i mirnije, da su ostale u svom blatnom selu, visoko građenu dvorištu i iza gustih drvenih rešetki? To znadu tek njih dvije. Budući da granica do Bosne nije daleko, Turčin ih je valjda danas doveo iz kakvog sela, da im to sve pokaže, misleći im učiniti veselje.

Na cesti, prema kojoj je krenulo njih troje, kopala su dva seljaka duboke jame za nove električne stupove.

Žarko srpanjsko sunce pali njihova gola izgorita leđa, a poderanim rukavima od košulje brišu svaki čas krupne kaplje znoja s čela. Teški njihovi krampi muklo odzvanjaju u tvrdoj kamenoj zemlji, a sve to za nadnicu od 10 dinara. Veseli su i sretni, da su je i dobili. Koliki im danas na tome zaviđaju!...

Obje bule prođu tiho pokraj njih i kad su se malo udaljile, dovikne onaj prvi drugome držeći u vis svoj kramp:

»Esil vidio roblje?« i htjede još nešto da doda, no kako je u taj čas naišao nadglednik, udari krampom još jače u tvrdu zemlju, kao da je tim snažnim udarcem htio doviknuti:

»Nemam li pravo?«

One zamaknu za šumu. Zadnji akordi radija umuknu, a čulo se samo i dalje jednolično i čvrsto udaranje teških krampova pod strogim nadglednikovim okom.

SLAVKO BALOG

GLEDAJUĆI MLADI MJESEC

Gledam mladi mjesec nad kolibom i mislim, kako je život lijep u svojoj jednostavnosti.

Gledam mladi mjesec nad kolibom, koja se skromno iznad žita uzdiže, i mislim, kako je život lijep u skromnosti.

Gledam mladi mjesec nad kolibom, koja je nadsvođena beskrajnom zvjezdanom plaveti, i mislim, kako je velik Tvorac neba bezmjernog i ovih žitorodnih polja. Slave Ga trave i nebo i zvijezde. Osjećaju Ga ovdje srca dobrih seljaka. Krotke se ovce sjećaju njegova milovanja, a polja njegova blagoslova.

Mladi je mjesec kolijevka. Najljepša kolijevka dječje mašte.

Gledajući taj mladi mjesec, u meni se rađa jedna sveta pjesma, pa njenu javljanju prisustvuju žita i trave. Meni se čini, da mi oni šapću moju vlastitu misao: kako srebrne zvijezde ziblju malo Božje dijete.

JERONIM KORNER

JANINA PJESMA

(Nastavak)

ENGLESKI NAPISALA FLORENCE L. BARCLAY – PREVODI VOJMIL RABADAN

A Garthov slikarski talent postajao je sve slavniji. Portrait Pauline Lister, naslikan šest mjeseci nakon boravka u Shenstone-u, postao je odmah čuven: divna Amerićanka stajala je odjevena u haljinu od mliječno bijeloga satina na stepenicama starog hrastovog stubišta. Jednu ruku punu žutih ruža naslonila je na ogradu, a drugu je pružala prema nekoj nevidljivoj osobi. Iza nje i nad njom caklili su se rasprostirući zlaćano svijetlo stari stakleni prozori, na kojima je bio izrađen grb, šljem i lozinka plemenite obitelji, kojoj je pripadala ta kuća. Umjetnik je čudesno uhvatio dražest i živahnost djevojke. Bila je moderna i iskreno Amerićanka od vrha glavice do šiljka satinskih cipelica. Mnogo je ljudi pomislilo, da će vjenčanje doskora združiti slikara i model, ali u stvari je naprotiv vlasnik drevnoga dvora nagovorio miss Listerovu, da se stalno smjesti u tom okviru, koji joj je tako dobro pristajao.

Jane Champion imala je više puta prilike da sluša prepričavanje jedne zgode u vezi s time: govorilo se, da je miss Lister u početku pozirala slikaru sa svojim raskošnim đerdanom bisera oko vrata, te da ih je Garth bio savršeno prikazao trošeći čitave satove, da osvijetli žarište pojedinoga bisera. Ali jednog je dana dohvatio svoj plosnati nožić i ostrugao bisere izjavivši miss Listerovoj, da ona mora metnuti svoje ružičaste topaze, jer će to mnogo bolje upotpuniti traženi sklad boja. Kad je Jane vidjela tu sliku u Akademiji, ružičasti su se topazi prekrasno isticali na bjelini mladoga vrata, ali oni, koji su imali prilike da se dive Garthovu djelu prije no što je bilo dovršeno, tvrdili su, da je Garth ostrugavši bisere uništio dijelak vanredne slikarske umjetnine. Dodavalo se još, da je i sama Paulina Lister rekla slegnuvši lijepim ramenima:

»Sklad boja odlična je izlika, no istina je to, da je on izbrisao bisere zato, što je neki posjetnik u atelieru počeo pjevuckati neku pjesmu motreći sliku. Hvata me volja, da ponudim poštenu nagradu onome, koji otkrije, kakva je to pjesma bila!«

Jane je čula ovu pripovijest prvi put za vrijeme čaja, u krasnome boudoir-u lady Brandove. Koncerat, na kojemu je Garth čuo Janu pjevati *Ružarij* bio je već bačen u prošlost. Gotovo čitava godina bila je protekla od njihova prekida, a ovo je bila prva vijest o Garthu, koja je doprla do Jane. Ona nije ni časkom posumnjala, da je pjesma, koju je netko tamo promumljao, bio *Ružarij* . . .

Satovi, što ih provedoh s tobom, ljubavi moja,
Za me su krunica bisernih zrna,
Svakog ih dana prebirem jedno po jedno . . .

Učini joj se, kao da čuje, kako joj Garth govori još na terasi:

»Naučio sam da brojim bisere, ljubljena moja!«

Janino srce htjelo je da se umrtvi u praznini, kojom je bilo okruženo. Ta zgoda u atelieru probudila ju je i ogrijala za čas, ali ljuta bol popratila je buđenje. Kad su se uzvanici povukli, a lady Brand uzišla k svojoj djeci, Jane, ostavši sama ode glasoviru, sjedne preda nj i počne da tihano svira pratnju *Ružarija* . . .

Najednom se neki glas iza nje javi:

»Pjevajte tu pjesmu, Jane!«

Ona se lecne i osvrne se. Liječnik, suprug lady Brandove, bio je unišao i upravo se lijeno ispružio u velikom naslonjaču tik do nje skrstivši ruke pod glavom.

»Pjevajte, Jane!« ponovi on.

»Ne mogu, Deryck,« odgovori ona, a bjelokosne tipke drhtale su i dalje pod njezinim prstima. »Zadnji sam put pjevala pred nekoliko mjeseci . . .«

»Što se dakle zbilo pred nekoliko mjeseci?«

Janine ruke ostaviše glasovir, jer ih je impulzivno sklopila.

»Prijatelju,« reče, »ja sam pokvarila čitav svoj život. A ipak, znam, da sam dobro uradila. I opet bih tako postupala, kad bi se to moralo ponoviti, . . . barem nadam se, da bih . . .«

Liječnik ne odgovori. Promatrao je Janu i razmišljao o njezinim krnjim i žurnim izrekama. Počekao je, da mu se ona dalje povjeri, znajući, da će to lakše doći, bude li on šutio.

I došlo je.

»Prijatelju, ja sam se odrekla nečesa, što je meni značilo više od života. Ja sam to učinila iz ljubavi prema drugome, ali ne mogu da to nikako prebolim. Znam, da sam dobro uradila, a ipak . . . ipak ne mogu da se smirim.«

Liječnik se sagne i uzme zgrčene ruke među svoje.

»Možete li mi sve reći, Janice?«

»Ne, ne mogu to reći nikome, pa niti vama!«

»Ako jednom osjetite potrebu, da govorite, obećajte mi, Jane, da ćete doći k meni!«

»Vrlo rado.«

»Dobro je. A sada, drago dijete, morate da poslušate moj recept: putujte, otiđite u inozemstvo! Pazite, ja time ne mislim, da odete u Pariz ili u Švicarsku ili na Rivieru. Otputujte u Ameriku i idite da promatrate kakav veliki prizor: pogledajte Niagaru! Pa kad vas surova stvarnost bude izjedala, uživat ćete, da se u sjećanju vraćate duhom k onoj golemoj množini zelene vode, koja se ruši u slapovima, k onom gromovitom štropotu i blještavilu pjene. Bit će vam ugodno da kažete sami sebi, kad budete lijevali vodu u naše šalice za čaj: ‚Niagara još uvijek pada!' Odsjednite u nekom hotelu, koji je dovoljno blizu slapa, da se može čuti šum njegova silna glasa po danu i po noći. Šetajte se čitave satove, da ga vidite sa svih strana . . . Naučite razumijevati pravo značenje ‚Pećine Vjekova'. Zavladajte Niagarom u duši i u srcu. Zatim proučite još štošta u Americi. Pokušajte

da upoznate vjerske i humanitarne ustanove: život i ljubav. Nastojte, da se sastanete sa Mrs. Ballington Boote, »majčicom« svih američkih uznika. Ja ju dobro poznam, te imam sreću, da vam mogu dati za nju preporučno pismo. Zamolite je, da vas povede u Sing-Sing ili u Columbus, državnu tamnicu, i slušajte je, kako govori ispred dvije tisuće robijaša, kako im govori o nadi i praštanju, koje postoji i za najgore od njih. Idite u New-York i gledajte, kako si čovjek, kad hoće da sagradi prostranu zgradu, a nema nego malo zemljišta na raspolaganje, pomaže tako, da podigne kuću, koja se penje do neba. Naučite da i vi tako radite. A onda, kada vas veliki američki narod oduševi svojim golemim pothvatima, pređite u Japan i pogledajte taj mali narod, koji tako junački nastoji da postane velik. Zatim pođite u Palestinu i slijedite tragove života Najvećega, koji je ikada živio. Povratite se preko Egipta, da se lakše sjetite, kako u našem modernom svijetu ima još vrlo starih stvari: na primjer stari drveni kip čovjeka, dobro sačuvan, sa očima od kremena i komadićem kristala mjesto zjena; te oči, koje titraju pod brončanim vjeđama, promatrale su svijet Abrahamove dobe. Naći ćete ga u kairskome muzeju; uzmite malo magare, ako hoćete da se pozabavite pravim sportom; a ako se osjećate potištena, uspnite se na Veliku Piramidu. Potražite Arapina imenom Šehati i recite mu, da se hoćete visoko uspeti, brže nego li je to ijedna žena učinila. A onda se povratite, drago dijete, telefonirajte mi i zakažite mi sastanak ili se ušuljajte u moju ordinaciju između dvaju klijenata i dođite da mi kažete, kako je djelovao moj recept. Siguran sam, da nijesam nikada boljega propisao, i vi ne ćete trebati da mi platite niti pare. Svoje stare prijatelje liječim besplatno!«

Jane se nasmije i grčevito stegne liječnikove ruke.

»O prijatelju«, reče, »mislim, da imate pravo. Ja sam sve svoje misli usredotočila na sebe samu i na svoje lične patnje. Učinit ću to, što mi kažete i neka vam Bog plati, što ste mi to rekli! Evo naše Flower. — Flower,« nastavi Jane, dok je liječnikova supruga nehajno ulazila odjevena u svijetlo zelenu kućnu haljinu i okretala prolazeći električne prekidače, »vjerujete li vi, da mi je to veliko dijete ovaj čas ozbiljno preporučilo, nek odem i popnem se na Veliku Piramidu, da ozdravim od živčane potištenosti?«

Flower sjedne tik uz supruga, koji joj rukom obujmi nježno struk.

»Jane«, reče smiješeći se, »čula sam vas maločas, kako svirate *Ružarij*. To je moja najmilija romansa, a nijesam je slušala već nekoliko mjeseci. Pjevajte je, draga, molim Vas!«

Jane potraži liječnikove oči. Recept je već djelovao: ona se okrene i učini ono, što su od nje tražili.

Pri posljednjim riječima romanse liječnikova se supruga sagne i utisne lagani cjelov točno iznad sljepočice supruga, ondje gdje je gusta smeđa kosa bila protkana srebrom. Ali liječnikova je misao bila koncentrirana na Jani, i prije no' što je ona udarila zadnje note, on je znao, da je njegova diagnoza bila točna. »Uza sve to,« pomisli u sebi, »bolje je, da ona otputuje; to će izmijeniti tijek njezinih misli i dat će joj širi pogled na stvari u općem i užem smislu; a *on* se ne će promijeniti, ili ako se promijeni, znači, da Jane ima pravo. Ja sam već razmišljao, što tako podmuklo podgriza živahnost tog ubogog dječaka. Ljubiti Janu, postići, da te Jane ljubi! A onda je izgubiti! Mora da ima čelične živce, da nastavi običnim životom. Koji je taj križ, koji se je ispriječio između njih, te oni uče da ga cjelivaju? Možda će ga Niagara otplaviti svojim virovima, i Jane će Garthu poslati brzojavnu poruku!«

Liječnik tada prihvati milu ruku, koja je počivala na njegovu ramenu, i dok je još Jane bila okrenuta leđima prema njima, poljubi je nježno.

Jane posluša liječnikov propis i uloži dvije godine, da ga izvrši. I tako je eto sada stajala tu na vrhuncu Velike Piramide i smijala se misleći, kako će Derycku pričati o svojem usponu.

Ćutjela je osjećaj ugodnog uzbuđenja, koje prouzrokuje teški, uspješno svladani pothvat. Bila je odjevena u savršeno skrojeni kostim, a na glavi je imala šljem od pluta. Šehati je umio da procijenjuje odijela kao mjerilo eventualnog bakšiša i očekivao je mnogo od darežljivosti ove putnice.

Janu je istočno sunce opržilo, ali ona se tome veselila i nije upotrebljavala koprene niti suncobrane. A njezine su se oči izlagale zlatnome svijetlu pustinje ne tražeći zaštitu tamnih naočala. Znala je da udesi na čvrst i dražestan način svoju bujnu smeđu kosu i nije nikada bolje izgledala, nego li tog ožujskog dana na vrhu Velike Piramide. Nepravilnost njezinog lica nadoknadio je izraz zanimanja i veselja. Lijep i iskren njezin smijeh otkrivao je blistave zube, koji su dokazivali njezino divno zdravlje.

Liječnikov je recept djelovao. Derycka je bilo bolno iznenadilo, što je na Janinu licu opazio znakove preranog starenja. Sada je toga nestalo. Jane je izgledala kao žena od trideset godina, mirna i staložena, spremna da ide jednakim korakom prema ugodnim četrdesetim godinama ne bojeći se ni pedesetih godina, kada stignu. Njezine bistre oči gledale su otvoreno na život, a njezin zdravi duh stvarao je razborite zaključke, koje je dobrota njezinog velikodušnog srca blažila.

Ovog je časa Jane promatrala vidik uživajući u njegovoj ljepoti. S jedne je strane ležala plodna Delta sa svojim zelenilom paoma, maslina i naranača: sve je to upravo raskošno raslo na obalama Nila, koji je bio nalik traku ljeskavog srebra. S druge je strane pustinja sa svojim beskrajnim horizontom sterala uzbibane sagove zlatnoga pijeska: nigdje stabla, nigdje lista, nigdje jedne vlati trave; svuda samo bezgranična sloboda, ocean teškoga svijetla, jer je sunce zalazilo, i nebo je gorjelo plamenom.

»Tu je raskrižje dvaju puteva,« »pomisli Jane. »Tu treba izabrati. Izbor je težak: sloboda ili obilje. Trebalo bi zapitati za savjet Sfingu, stražara vjekova, tajanstvenu čuvaricu tajni vremena, koja upire pogledom u budućnost već mnogo vijekova. — Hajde, Šehati, siđimo. A onda me odvedite k Sfingi, Šehati. Htjela bih, da joj postavim jedno pitanje, baš u času, kad sunce iščezne na obzorju!«

XIII.

ODGOVOR SFINGE.

Jane je naložila, da joj se kava servira na trgu pred hotelom, kako bi što manje izgubila od mistične ljepote noći. U prozirnom bijelome svijetlu piramide su se pričinjale više i čvršće, a Sfinga je izgledala još više ovijena tajnom. Jane odluči, da će se prošetati tamo dolje, prije nego uziđe.

A međutim se spustila na naslon svojeg sjedala od pletene trske, srčući pomalo kavu i prepuštajući se osjećaju ugodnog snatrenja, koji često hvata čovjeka nakon jakog fizičkog napora. Spokojne i nježne misli u vezi sa Garthom javljahu se u njezinoj duši. Činilo joj se, kao da još uvijek čuje, kako skladan njegov glas pjeva: »Srca svjetlosti«.

A iz dubine plave noći kao da su je promatrale lijepe Garthove oči pune ljubavi: Jane zatvori svoje, da ih bolje vidi. Te večeri ona se nije bojala pogledâ ljubljenoga čovjeka: ta bili su tako puni nježnosti! Ah, kako mu je tešku nepravdu nanijela, kad se onako pobojala budućnosti! Večeras je njezino srce prepuno pouzdanja, pouzdanja u njega i u sebe samu! Kazivala je sama sebi, da bi izišla s Garthom, kad bi on bio tu, u svijetlu noć i pustila bi ga bez straha, da je promatra. Osjećala je, što bi bila rekla: »To je lice vaše, Garth; iz ljubavi prema vama htjela bih, da bude ljepše, ali ako se vama sviđa, zašto sam, ljubljeni moj, nastojala da vam ga uskratim?«

Što je bilo uzrokom, da se njezina misao tako promijenila? Je li to djelovao Deryckov recept? Je li to novo stanovište bilo bliže zdravome razumu od onoga, koje si je ona silom nametnula, da dođe uz takve muke do odluke? Zašto ne bi ona sutra, mjesto da se odveze natrag uz Nil i da proslijedi svoje putovanje do Carigrada i Atene, zašto se ne bi ukrcala u parobrod, koji odlazi iz Aleksandrije i koji bi je doveo u London za tjedan dana? Dala bi potražiti Gartha, sve bi mu priznala i predala bi njihovu budućnost u njegove ruke. Jane nije nimalo sumnjala, da je on još uvijek ljubi. Čim je samo pomislila, da ga pozove i da mu prizna istinu, bilo joj je, kao da se Garth pojavio najednom tik uz nju; činilo joj se, kao da osjeća, kako je njegove ruke grle, a ljubljena glava počiva na njezinu srcu. Ah, te mile sjajne oči! O, Garth!... Garth!...

»Jedno mi je večeras postalo jasno,« mislila je Jane. »Ako me on još želi, ako me treba, ne mogu dalje da živim daleko od njega, moram da odem k njemu.« Rastvorila je širom oči i promatrala neko vrijeme Sfingu,... a onda ih opet sklopi i reče sama sebi: »Moram se odvažiti, da to pokušam!« A duboka radost obuze joj srce.

U taj čas iziđe iz blagovaone jedno društvo Engleza i nahrupi s velikom bukom na trg. Doputovali su naveče i kasno su večerali, pa ih je Jane jedva primijetila: bila je tu lijepa gospođa i njezina kći, dva mladića i stariji gospodin vojničkog izgleda. Nijesu zanimali Janu, ali su omeli njezino snatrenje, jer su sjeli za obližnji stol i nastavili glasno razgovor, kao da su sami. Jedan ili dva stranca, koji su sanjarili pijući kavu, i pušeći cigaretu, ustadoše i odoše da potraže mirniji kutić pod paomama. Jane htjede da se povede za njima, ali nije imala snage, da razbije čar, koji ju je prikovao na to mjesto. Stariji gospodin držao je u ruci pismo i jedan primjerak *Morning Post-a.* Društvance je prepričavalo novosti, što ih je pismo donijelo, te sadržaj jednog napisa u novinama, koji su očito malo prije na glas pročitali.

»Ubogi dječak! To je uistinu žalosno!« reče gospođa.

»Uvjerena sam, da bi bio volio poginuti na mjestu!« klikne djevojka. »Ja bih sto puta radije umrla!«

»Oh, ne,« dometne jedan od mladića prignuvši se k njoj. »Život je sladak, pa makar se što dogodilo...«

»Da, ali oslijepiti!« uzdahne mladi glas dršćući. »Ostati slijep do konca života. To je užasno.«

»Jeli to bila njegova vlastita puška?« zapita zrelija gospođa. »A kako to, da su u mjesecu ožujku bili u lovu?«

Jane se nasmiješi malko porugljivo. Bezgranična ljubav prema životinjama, pa i prema najmanjem kukcu, i poštivanje njihovih skromnih života bilo je kod nje gotovo religija, kao što je za Gartha bio kult ljepote. Tvrdila je, da nikada ne žali nesreće, koje se dese u lovu. Kad oni, koji se zabavljaju zadavajući okrutne patnje, sami pate; kad oni, koji strastveno progone život životinja, izgube svoj u toj igri, Jane je izjavljivala, da u tome vidi pravednu odmazdu. Nije nimalo žalila i nije pokazivala nikakva saučešća.

Međutim je gospodin vojničkog izgleda namjestio cviker i primakao k svijetlu listiće svojega pisma.

»Ne,« reče nakon nekoliko časa, »lovno je vrijeme prošlo, to i jest ono najžalosnije. On se uostalom bio okanio lova puškom već pred godinu ili dvije, jer je mrzio smrt u svakom obliku. Nalazio se na svojem krasnom imanju u sjevernim krajevima i slučajno je prošao pokraj nekih ljudi, koji su pucali u zečeve i postupali okrutno s ranjenom životinjom, kako se njemu činilo. Preskočio je preko ograde, da prosvjeduje proti tome i prištedi životinji daljnje muke. I tada se dogodila nesreća: jedan od tih ljudi, očito prestrašen, pritisne nehotice na kokot, i puška odapne. Hitac je na nekoliko metara udario u jedno stablo, a onda je tane otskočilo i pogodilo njega. Nije doduše pogođen izravno, pa mu je lice tek ogrebeno, a mozak nije povrijeđen, ali mrežica je u očima rastrgana i vid bespomoćno izgubljen.«

»To je grozna smola,« izjavi jedan mladić.

Onaj, koji još nije ništa rekao, dometne:

»Ne mogu shvatiti, da netko ljubi lov!«

»Ali već biste shvatili, da ste poznavali tog ubogog dječaka,« nastavi vojnik. »Bio je tako pun života! Nije ga bilo moguće zamisliti, kako umire ili zadaje smrt. A obožavanje ljepote značilo je za njega gotovo religiju. Umio je da vas upozori na ljepotu ondje, gdje vi ne biste ni posumnjali, da je ima. A sada ubogi dječak ne će nikada više vidjeti ništa . . .«

»Ima li još majku?« upita starija gospođa.

»Ne, nema nikoga, posve je sam. Prijateljâ ima na tucete, naravno: bio je najpoznatija ličnost u Londonu, i svuda su ga primali raskriljenih ruku. Ali nema obitelji, mislim, a nikada nije htio da se oženi... Ubogi mladić! Danas će morati da bude manje izbirljiv! Svake je sezone mogao da bira među najdražesnijim djevojkama. Ali ne, bio je oženjen sa svojom umjetnošću! A eto sad je, kako piše lady Ingleby, u tami, osamljen i prepušten na milost i nemilost onih, koji ga okružuju . . .«

»Oh, govorimo o nečem drugom!« klikne djevojka odgurnuvši svoju stolicu i ustavši. »Hoću da zaboravim tu pripovijest, previše je tužna. Molim vas, maknimo se otud i govorimo o veselim stvarima!«

Svi ustadoše, a mladić uvuče svoju ruku pod ruku djevojke iskoristivši priliku, koju mu je njezino ganuće pružalo.

»Zaboravite sve to, draga« reče nježno. »Idimo slušati, što govori stara Sfinga, kad mjesečina sja!«

Oni dvoje odoše sa trga, a i ostali se uputiše za njima, ali čovjek vojničkog izgleda, kojemu je pripadao *Morning Post,* odloži novine na stol i zaostane, da zapali cigaru.

Jane ustane sa svojega sjedala i pođe k njemu.

»Smijem li da pogledam vaše novine?« upita bez ikakva uvoda.

»Izvolite samo,« odgovori on učtivo.

A onda je pogleda izbliže i doda:

»Izvolite, miss Champion, nisam znao, da ste u ovim stranama.«

»Oh, pa to ste vi, generalu Loraine! Vaše mi se lice činilo poznato, ali nisam ipak ni ja vas prepoznala u prvi mah. Hvala, ja ću dakle posuditi vaše novine. Ali nemojte, da vas zadržajem, sastat ćemo se malo kasnije.«

Jane je počekala, dok su se svi udaljili i dok je jeka njihovih glasova i smijeha zamukla. Tada se okrenula k svojem naslonjaču, k tome mjestu, gdje joj se Garth bio prividio tako blizu. Pogledala je još jednom Sfingu i golemu Piramidu obasjanu mjesečinom.

A onda dohvati novine i rastvori ih.

. . . Da, bio je to uistinu Garth Dalmain, njezin Garth, u kojega su oči blistale od ljubavi, a koji sada u svojoj osamljenoj i dalekoj kući leži slijep, sam, nemoćan . . .

XIV

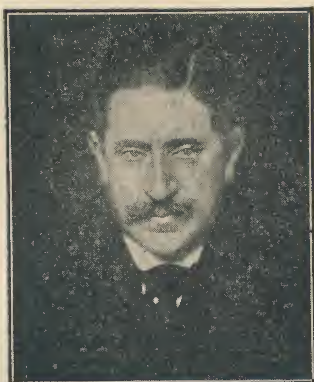
POVRATAK

Bijele litice Dowera ocrtavale su se na horizontu sve jasnijim obrisima, sve dok se nijesu ukazale kao goleme zidine, što se dižu iz mora. A onda se pomolila i dowerska tvrđava neopisivo slikovita u opalnome svijetlu tog proljetnog popodneva. Jane je promatrala s uživanjem taj prizor, ali najednom joj se sjećanje povrati, i ona sklopi oči, kao da ju je iznenada netko udario.

(Nastavit će se.)

ŠTO NAM DONOSI NOVA JERONIMSKA „DANICA"?

Evo nam s jesenskim danima u pohode najstarijeg i najraširenijeg hrvatskog kalendara — jeronimske »Danice« za g. 1935. Zaći će u svako selo i pokucati na vrata svakog hrvatskog doma i bit će najmiliji drug naših seljačkih obitelji kroz duge jesenske i zimske večeri. Ne rijetko će ona biti jedino pisano slovo, koje će razgovarati siromašne seoske kolibe, odmarati njihove trude i brige u zabavnom duhovnom odmoru, donos ti pouku i upoznavati našeg seljaka s ljudima i problemima, koji su za njega u ovom času najvažniji. Podat će mu načela za orjentaciju, upozoriti ga na značajne tečevine narodne tradicije i približiti jednoj duhovnoj cjelini sve hrvatske krajeve. U tom pravcu treba da je uređen hrvatski kalendar, koji će često biti jedino godišnje štivo naših seoskih domova, u tom je pravcu uređena i nova jeronimska »Danica« za g. 1935. — Čitav je zabavni dio zadahnut ljubavlju za rodnom grudom i iznosi momente iz dnevnog seljačkog života provlačeći skritu tendenciju, iz koje se može mnogo naučiti. Pjesme zahvaćaju dva najznačajnija slavlja napornog života na selu, kad radišne ruke skupljaju plodove žita za kruh naš svakidašnji (Jeronim Korner: »Nadahnut blagoslovom žetve«, Ivica Čermak »Klasju«) i godišnje darove vinograda u berbi (Vinko Nikolić: »Vinograd moga oca«), a njima se pridružuje lijepa i nježna Stuparićeva kajkavska pjesmica, u kojoj je istaknut duboki religiozni momenat našeg seljaka, koji u teškoj brizi za ovozemsko živovanje nikad ne zaboravlja Tvorca svih darova ni blagodati svoje duše (»Kesno ste se, mamica...«). Pripovijesti biraju različite sadržaje, ali uvijek iz duše naših sela: Soljačić je u »Martinu Sjekiri i njegovoj ženi« istaknuo, kakva sve čudesa može da napravi žena dobra srca i dobre taktike, i postavlja dobrotu kao ideal, kojemu nikad dovoljno ne težimo; Matasović u dijalogu između »Dva starca« opisuje problem »jednog djeteta« u obitelji i na konkretnom primjeru pokazuje zle posljedice, koje sobom nosi duh »bijele kuge« u životu našeg seljaka; Marcel Matulina u »Krikaču« je dao mnogo bolnih trzaja o izumiranju starog privrednog sustava mnogih naših primorskih sela i varoši i obavio ih tragikom »krikača« — tipičnog njihova predstavnika, a ujedno dao naslutiti opći privredni i socijalni problem naših krajeva; dr M. Markov u sličici »Mir ovoj kući« na primjeru blagoslova kuća prikazuje odnos svećenika i sela, blagotvorni duh, koji Božji poslanik može unijeti u mrke kolibe, pune najrazličitijih briga i sitnih i velikih problema. K ovima se može pridružiti »Priča o gradu Ružici«, koju je Fr. Vočinkić izvukao iz narodne predaje, a koja na ganutljiv način iznosi ulogu žrtve i poštenja u svakom ljudskom djelu. — Poučne članke »Danice« ćemo podijeliti na više skupina. Prvi nam iznose podatke i spomen na najznačajnije stvari o ljudima, koji su vezani uz život hrvatskog katoličkog seljaka i njegove prosvjetne pučke središnjice Jeronimskog Društva, pa tu u prvom redu ide budući hrvatski metropolita, a sadašnji nadbiskup-koadjutor dr Alojzije Stepinac, zatim glasoviti i nedavno preminuli hrvatski učenjak-svećenik don Frane Bulić, koji je dao Hrvatima mnogo važnih otkrića iz njihove narodne povijesti, a ujedno ih zadužio spisima, izdanim prošlih godina u izdanjima Jeronimskog Društva. Ovdje ujedno treba pribrojiti

VERNER VON HEIDENSTAN,
pisac romana „Božji put svete Brigite", slavi 75. godišnjicu života

spomen na tri vrijedna preminula jeronimska radnika: dra R. Vimera, koji je jeronimskim čitateljima dao velebno djelo o životu Isukrstovu, Nikolu Marakovića i Bejamina Zeiningera. — Drugu skupinu članaka sačinjavaju oni, koji prikazuju uspomenu na značajne činjenice iz naše narodne povijesti, a u lijepom nizu obuhvaćaju uglavnom sve hrvatske zemlje. Na prvo mjesto ide članak predsjednika Jeronimskog Društva dra Ferde Rožića o stotoj godišnjici hrvatskog preporoda, kojemu je bio protagonista Ljudevit Gaj, a za njim se redaju članci o stotoj godišnjici biskupa Alagovića (od dra Đ. Kuntarića), koji je u Sl. Požegi podigao za nas vrlo važni konvikt; o najstarijem društvu u Bosni »Jukiću«, koje slavi svoj jubilej (od fra Vj. Petrovića), o bosanskim sokolarima (od dra Ć. Truhelke), o tome, kako je za bana Jelačića Bosna imala biti oslobođena od Turaka (od K. Gujića); o Bratovštini hrvatskih ljudi u Istri, koja je bila usko povezana s Jeronimskim Društvom i bila od zamašitog značenja za duhovni život tog dijela našeg naroda. K ovim se stvarima lijepo pridružuje članak o hrvatskim dominikancima (od dra H. Boškovića) i članak M. Vunića »Šta je koji narod dao povijesti čovječanstva?« — Posebno mjesto uz te historijsko kulturne radnje zauzima članak dra Fr. Grundlera o crkvama u okolici Zagreba. — Druga pouka obuhvaća s jedne strane članke o narodnom rezbarstvu (od M. Radunića), našim tamburama (od dra Širole), pučkim predstavama (od P. Matijevića), a s druge članke o mljekarstvu u svjetskoj gospodarskoj krizi (od dra Filipovića), o važnosti šuma za čovjeka (od Piškorića) te o drugim gospodarskim i zdravstvenim savjetima i uputama (T. M. Macana i I. Sitarića). — Stj. Gorupić upozorava na jednu praznovjericu u narodu i na zgodan je način parira, a dr Z. Šprajcer govori o problemu naše seoske djece u vezi sa Hrvatskim Radišom. — »Danica« pored svega toga donosi mnogo lijepih slika, savjesno izrađene sajmove, dvobojni kalendarij, svaštice i podatke o sunčanoj i mjesečevoj godini. Čovjek se upravo čudi, koliko je građe moglo na onako ograničenom prostoru da stane i da obuhvati onako kompaktnu i opet raznoliku cjelinu.

L. P.

Jubilej slavnog švedskog pisca. Ove jeseni navršuje švedski pisac Verner von Heidenstam, jedan između rijetkih, koji su nagrađeni Nobelovom nagradom, sedamdeset petu godinu života. Taj slavni švedski pisac nije hrvatskim čitaocima nepoznat. Knjižnica Dobrih Romana izdala je — sad će tomu biti skoro dvije godine — njegov roman »Božji put svete Brigite«. Djelo je to i po sadržaju i po stilu neobično. Doživjelo je više prijevoda na evropske jezike. Čita se teže nego običan roman, ali je pripovjedačka plastika silna. Kad je taj roman izašao, poslao je urednik Knjižice Dobrih Romana dr Josip Andrić nekoliko primjeraka i piscu u Švedsku uz popratno pismo, na koje je dobio na švedskom jeziku ovaj odgovor (preveden na hrvatski): »Gospodine Doktore! Hvala za knjige. Nažalost ne mogu da ih čitam, ali lijepa oprema čini vrlo prijatan dojam. Nadajmo se, da će nam sreća i dalje biti sklona. S pozdravom i štovanjem Verner von Heidenstam, Övralid (Nykyrka), 13. I. 1933.«

Radio

Radio ne truje vodu. Neki pretjerano mudri elektropatolog — je proglasio, da antena, koja je spojena po vodovodu sa zemljom, djeluje loše na vodu i da je čini otrovnom. To nije istina. Ujutro je prva voda iz vodovoda uvijek neukusna teka, pa treba u svakom najprije pustiti da iscuri nekoliko čaša vode, a tek onda piti. To vrijedi i za one, koji nemaju radio-aparata, a i za one, koji nemaju antene spojene sa vodovodom.

NAŠE PUČKO KAZALIŠTE (Svršetak)

Očekivalo se dakle, da će trupa »Posvetilišta Abramova« i njezin vođa nastaviti sistematski radom, koji su pod tako sretnim auspicijama započeli. Ali, nažalost, razne prilike i neprilike osujetiše taj plan. Mjesto te družbe osnovalo se redom više manjih omladinskih društava, koja su u jednoj dvorani pokušavala da podignu i razviju ukus katoličkih glumaca i publike, odgajajući se tako međusobno za pučku glumu većega stila i značenja, koja ionako može rijetko da se priredi. Pazilo se na repertoar i izvedbu, pa je u to vrijeme iznešena uspjela obnova jedne glume Marka Marulića (1450-1524) sredovječnog askete i religioznog pjesnika iz Splita, »Sveti Pafnucije« koju je prepjevao, vrlo sretno, katolički pjesnik Milan Pavelić, uspjelom je glazbom popratio komponista dr B. Širola, režiju je vodio dr V. Deželić.

No i ova su društva pomalo zapinjala i prestala radom, dok se u isti mah odaziva novoj struji iz samostanske tišine rijetki talenat pjesnikinje č. s. Bernardine Horvat, milosrdnice. Njezina kazališna djela: »Blagoslov ljeta«, »Mali vrtec ograjen«, »Gospina siročad« i biblijska tragedija »Kći Jefte« vrlo su vrijedne tvorevine religioznog čuvstva, meke lirike i humane topline s mnogo scenskog života. Uz ove preduvjete bila bi sestra Bernardina zacijelo obogatila naš repertoar dragocjenom prinovom, ali nemogućnost da se tehnički izobrazi, prezaposlenost, neshvaćanje pretpostavljenih, pa konačno njezina neizlječiva bolest i prerana smrt istrgnuše pero iz ruke jednom rijetkom talentu i velikom srcu. Još se i sada Zagreb sjeća njezine dražesne scenske parafraze jedne kajkavske pjesmice »Mali vrtec ograjen«, koji je u dva navrata izveden s golemim uspjehom u zagrebačkom kazalištu, zajedno sa »Sv. Misom«, dramatizovanim ciklusom lirike katoličkoga književnika Marka Soljačića, koji je kasnije izveden i u Češkoj.

Nedugo iza rata zabilježen je u Zagrebu početak drugog jednog pokreta nestručne pozornice, jedinog ozbiljnoga do danas, koji nije potekao iz katoličke inicijative, već iz neposredne blizine profesionalnog kazališta. Arhitekt Aleksandar Freudenreich, sin stare glumačke porodice, osniva god. 1925 diletantsko društvo pod nazivom »Matica Hrvatskih kazališnih dobrovoljaca«, sa svrhom, da podigne nivo pučke, odnosno društvene glume. U to ime obnavljaju »Dobrovoljci« marljivo stare hrvatske glume, priređuju korisne nagradne natječaje među piscima, sudjeluju kod rodoljubnih komemoracija, pomažu provincijskim društvima savjetom i gostovanjima, ukratko nastoje da postanu centralno žarište, više u organizatornom, nego li idejnom pogledu, cjelokupnog nestručnog teatra kod nas, pri čemu stoje u uskim vezama i donekle pod utjecajem čeških teatarskih amatera. Bilans rada ovog vrlo discipliniranog i zapravo jedinog hrvatskog društva, koje se posvetilo isključivo glumi, pokazuje dosada solidan konstantni napredak, najviše zaslugom vođe A. Freudenreicha, koji čak sada izdaje golemu knjigu od 400 strana »Gluma«, kao priručnik svih pitanja nestručne pozornice. Značajno je, da je jedan od najjačih uspjeha ovoga društva, koje inače nema reformatorskih ciljeva, već se drži stare tradicije, bila stilska izvedba Hoffmanstahlova »Jedermanna« u uistinu nenadmašivom prevodu M. Bogdanovića. Dakle vjerska gluma, kršćanski misterij, triumfira danas i kod nekatoličkih društava.

S »dobrovoljcima« sarađuje glazbenik Rudolf Matz, poznati muzički organizator i popularizator pučke pjesme. Njegova vrlo originalna božićna muzička igra, kojoj je sam napisao i tekst i muziku po narodnim motivima, »Miško i Janica daruju maloga Jezušeka«, posjeduje sve odlike ispravno shvaćene pučke glume, te bi mogla biti izvrsna podloga za djelo, koje bi puk, pa i na selu, zanosno prihvatio, kao što ga sada toplo prima Zagreb, doduše u prvom redu radi folklora.

A i katolički pučki teatar, slabiji organizacijom, ali idejno stroži i napredniji, bilježi iz godine u godinu lagani, ali konstantni uspon. Dok brojna katolička vjerska ili zabavna društva, od kojih neka raspolažu ipak dobrim materijalom, glume isto onako bezglavo i promašeno kao pred stotinu godina, nekolicina starijih i mlađih boraca za preporod pučke glume nastoje, da ih uzornim povremenim priredbama probude iz inercije i uprave boljoj budućnosti. Tako je godine 1931 inscenirana na zagrebačkom trgu sv. Katarine Deželićeva historijska evokacija »Majka Božja od Kamenitih vrata« u kojoj je pregnantno oživjela vjera prošlih vjekova i likovi staroga Zagreba u jedinstveno sugestivnom okviru historičkoga ambijenta i ljetne noći uz jednodušni zanos gledalaca svih staleža. Jednako vrijedan tekstom, a još značajniji izvedbom, — jer su ga igrali gotovo sami seljaci u izvrsnoj režiji, — bio je treći Deželićev misterij »Na Tršku Vrhu«, koji se sada redovito izvodi pred prošteništem u Krapini. Njime je dr V. Deželić postavio definitivnu formulu za našu pučku glumu: oživiti domaće tradicije i vjerovanja, u hotimice naivnoj, ali literarno vrijednoj, te narodnim elementom i tipovima bogatoj formi, koja će na taj način jednako zainteresirati i građane i seljake, čitav »vjernički puk«. Niti punu godinu dana nakon Krapinskoga misterija, novi događaj: jedno omladinsko društvo, koje je i ranije prikazivalo više ili manje primitivne pasijske igre, izvodi o Uskrsu u zagrebačkom kazalištu Deželić-Širolinu »Muku Spasitelja Našega«, koja se ističe nesamo umjetničkom formom i stihovima, već i potpuno novom koncepcijom, a konačno je i prvi originalni moderni tekst »Muke« na slavenskom jugu. Imao sam sreću da vodim izvedbu tog djela, pa sam i kao redatelj i kao scenograf nastojao da prikazivanje što više

približim sakralnom obredu, a udaljim od šablone običnih predstava. Slaba organizacija pokvarila je u mnogočem izvedbu, koja je ipak pobudila pažnju i priznanje svih kompetentnih, čak i u inozemstvu. Mislim, da smijem registrirati da je jednoglasan sud o toj glumi bio: I djelo i realizacija najbolje je, što smo do sada imali!

No ovim naša nastojanja oko pučkoga teatra nijesu još iscrpljena. Već odavno uvidio je dr V. Deželić, da svima onima koji se bave preporodom nestručne pozornice treba prije svega pružiti tekstove dobrih gluma, kojih nigdje nije bilo, pa je godine 1925 počeo izdavati litografirane glume u novom duhu. Taj sam pothvat preuzeo g. 1927 ja, te sam kod raznih izdavača uspio izdati do danas deset raznih gluma koje sam izabrao iz stranoga repertoara, preveo, opremio crtežima i režijskom uputom. Sve te glume naišle su na neočekivano dobar prijem i golemi broj izvedaba. Njima se nastojalo, da u stari »patronažski« način ubacimo najprije literarno vrijedna i scenski pokretna djela bez velikih reforma. Sada su ta izdanja, zaslugom Jeronimskoga urednika dr Josipa Andrića koncentrirana u »Društvenu Pozornicu« Društva sv. Jeronima, kojemu je predsjednik dr Ferdo Rožić i sam pisao snažne drame. A od lanjske godine pokrenuo sam unutar »Društvene Pozornice« posebnu seriju pod nazivom »Zbirka Pelivana Genezija«, koja će isključivo donositi strogo »avangardistička« djela iz svjetskog i, ukoliko ga bude, domaćeg repertoara. Na čelu te serije, koja kao zaštitni znak nosi lik mučenika Genezija i devizu: »Educat — Arte — Oblectat«, istaknuo sam poznate Ghénove principe sadržane u njegovom čuvenom proglasu »Kazalište u službi katoličke akcije«, a koji se rezimiraju u motto: »Raditi za vjeru po dramatskoj umjetnosti — za dramatsku umjetnost u duhu vjere!« Razborit eklektizam stranih iskustava prilagođenih našem mentalitetu, prilikama i tradiciji; odgajanje domaćih auktora; nastojanje, da se svaka društvena ili pučka priredba shvati što ozbiljnije, spremi što savjesnije i mjeri strogim umjetničkim mjerilom, pobijajući impertinentni i površni diletantizam — to su ciljevi »Zbirke Pelivana Genezija«. Koliko će ih ona moći ostvariti, ne znam, ali postigne li i samo to, da se pitanje pučkoga kazališta, odnosno društvenoga, počne jednom kod nas ozbiljnije shvaćati i u širim krugovima, nije uzalud radila.

Eto, to je u najkrupnijim crtama pregled pučkoga teatra kod nas Hrvata od najranijih vremena do danas. Radi razloga, koje sam naveo u početku, ovaj je napis moao ispasti nepotpun, letimičan i suh.

Ali i ovakav, kakav jest, nadam se, da će ovaj skromni feljton moći pokazati, kako su Hrvati, i to baš puk, oduvijek pokazivali mnogo smisla za pučku glumu i reagirali najzahvalnije na nju, kad im ju je netko pružio, bilo u intimnoj društvenoj pozornici ili pučkome teatru velikoga stila, te kako je sjeme pučkoga teatra, specijalno katoličkoga zasijano znalačkom rukom uhvatilo u posljednje doba jaka korijena, pa je samo do Božje pomoći i ljudske dobre volje, da se s vremenom razvije u visoko, snažno i blagotvornim plodovima nakićeno stablo.

VOJMIL RABADAN

ĐAK I DUGME*

U mom je razredu bio jedan dječak, koji je uvijek najbolje učio, a ja nijesam mogao, uz sav svoj trud, da ga pretečem. Prolazio je dan za danom, a on je još držao svoje mjesto. Ja sam ga promatrao, kad je štogod bio upitan, te sam napokon opazio, da je on uvijek, kad je htio da odgovori, svojim prstima stiskao jedno stalno puce (dugme) na najdonjem dijelu svog prsluka. Zato sam mislio ovako: ako mu lukavo otkinem to puce, tada će se on slijedeći put, kad bude pitan u razredu, ne našavši puce tako smesti, te ne će znati odgovoriti, i meni će biti dana prilika, da mu uzmem prvenstvo. Otkinuo sam mu dakle puce, a da on toga nije opazio. Velika je bila moja briga za uspjeh te moje lukavštine, i uspjeh je bio postignut, ako ne i previše dobro.

Došao je sat ispita, i on je bio pitan te je kao obično tražio prstima prijateljsko puce, ali ga nije mogao naći. Smeten gledao je dolje: čarobno je puce bilo otišlo, i dječak nije znao odgovoriti. Ja prihvatim priliku, odgovorim na pitanje i zauzmem njegovo mjesto, koje on nije više natrag dobio. Ne vjerujem, da je ikad posumnjao u začetnika te varke.

Stupajući poslije u svijet često sam se s njim sretao, ali uvijek sam osjećao prijekor svoje savjesti. Često sam se odlučivao, da mu čineći uslugu dam neku odštetu, ali nije mi se pružila nikava prilika. I ja se bojim, što to nijesam tražio s toliko žara, s koliko sam nastojao da ga nadomjestim u školi.

WALTER SCOTT — Preveo V. SUŠILOVIĆ

* Walter Scott, engleski pisac romana, jedan je od najslavnijih svjetskih pisaca uopće. Živio je od g. 1771. do 1832. On je najzaslužniji, da je roman kao posebna vrsta književnosti osvojio cijeli svijet. On je napisao 40 knjiga što romana, što pjesama. On je stvorio povjesnih romana. Njegov najslavniji i najpoznatiji roman jest »Ivanhoe«. On je svojim romanima utjecao na najslavnije pisce romana 19. stoljeća: Victora Hugoa, Balsaca, Manzonija, Puškina, pa i na našeg Šenou i na druge. Iz rane mladosti toga pisca, koji je bio vrlo duhovit, donosimo ovu zanimljivu zgodicu.

PRVI DOJMOVI NAŠE OKOLINE

Svako je u životu imao čas, kad je kao novi član prviput stupio u neku zajednicu, društvo ili obitelj. To je bio čas, kad su nas susretali nekom izvjesnom rezervom i ljubaznošću zaključujući iz našeg prvog nastupa, govora i vladanja pozitivne i negativne sudove.

No ta ista naša okolina nije šutjela, već i dalje širila svoje dojmove i sudove o nama odgovarajući na cijeli niz pitanja. Kakav je, kako izgleda, kakove kretnje i držanje imade? Informacije su se davale ma bilo kako, a da se i nije pitalo mnogo, jesu li točne, istinite ili površne, a možda i zlobne. No u isti čas, dok nas je naša okolica prosuđivala kod našeg prvog nastupa, zaključivali smo i mi, kakovog je ona uvjerenja i naziranja na život. Nastojali smo istražiti iz vanjštine, iz vladanja, iz govora njeno mišljenje, stupanj naobrazbe i finoću osjećaja. Rezultat istraživanja naše okoline bio je katkad i vrlo povoljan i ugodan za nas, ali ne uvijek. Nitko ne izmakne okolini, u kojoj nije sve, kako si zamišlja, želi i hoće, nikomu nije okolina uvijek istog mišljenja, uvjerenja, načela i uzgoja, jer pravo kaže narodna poslovica: »Koliko ljudi, toliko ćudi. Treba živjeti u takvoj okolini, među takovim ljudima ne dan i dva, već mjesece i mjesece pa i godine.

Kako živjeti s ljudima tuđim našem nutarnjem životu? Glavno je u saobraćaju s takvom okolinom — biti podnošljiv, imati taktičnosti, zadovoljavati građanskim dužnostima i vršiti pravila pristojnosti, a da se kod toga ne izgubi samostalnost mišljenja. Pronaći najbolju formu saobraćaja, posjedovati granicu taktike — jedini je pravi put, da nam život i boravak među okolinom, nama načelno i uzgojno protivnom, bude ugodan i lijep, a da se ne postaje rob javnog mnijenja ili duha vremena. Promatranjem okoline, uživljavanjem u prilike ljudi, s kojima dnevno dolazimo u doticaj, te s mnogo strpljivosti, a još više dobre volje pronaći ćemo pravu formu saobraćaja i taktiku. Potrebna je izvjesna rezerva i dostatan oprez, da se uščuva naša nutarnja sloboda, zadrži samostalnost rješavanja svih životnih pitanja načelno prema stalnim principima k jednom sigurnom cilju, dok se forma i taktika slobodno mogu mijenjati prema potrebi. Ni velika pristupačnost i popustljivost, ni velika netolerantnost i zatvorenost! Naći pravu mjeru! Neprestanim izgrađivanjem i usavršavanjem vlastitog »ja«, stalnim uzgojem volje, čuvstva i razuma postizava se ličnost, koja je čvrsta i stalna od utjecaja duševne mode i javnog današnjeg duha te koja hoće i znade izolirati se, kada to ustreba, od javnog mnijenja.

Da se postigne u takovoj okolini sređen i miran život, potrebno je mnogo energije, strpljivosti, razbora, vlastite samodiscipline, individualnosti, jednom riječi traži se odgojena jedinica — karakter. *M. CVETKOVIĆ*

Majka i dijete

RUKE DJETETA

Jeste li kada promatrajući ruku svoga djeteta došli na misao, da je isporedite s rukom njegova djeda ili bake? Dječja ruka onako nježna, još netaknuta od života, s finim prstićima, mala, ružičasta zaista je malo čudo prirode. A kraj nje postavite djedovu ili bakinu ruku, pa kao da ste postavili život, koji se već bliži kraju: ruke su to, na koje je život ispisao svoje. Okrenite djetinju ručicu, pogledajte joj dlan: tu tek počinje život da piše svoja slova.

Ta mala dječja ručica je isprva kao neki suvišni organ. Ne može ništa. Miče se, ali bez svrhe i cilja. U trećem mjesecu postaje ručica djetetu igračka. Brzo se zatim počinje dijete i duševno razvijati, pa se rukom pomaže kod upoznavanja stvari, koje vidi oko sebe. Štogod spazi, to želi ručicom dohvatiti. Rukom upoznaje, a poslije ono, što je upoznalo shvaća. Ručica je dakle djetetu pomoćnica razuma. Dijete sve hoće da uzme u ruku, a to mu je često škodljivo : zdravlju. Zato majka mora kao anđeo stražar bdjeti nad djetetom da ne dosegne ručicom kakav nož, škare, iglu, vrelu vodu, svjetiljku ili kakvu nečistu stvar, koja bi mogla higijenski biti škodljiva. Nikad tu oprez majčin nije dosta velik! Kolike su se nesreće već dogodile i kraj pažljivih majka! Tim više treba zamjeriti onim majkama, koje su u tom pogledu nehajne, pa na pr. ostavljaju nož ili iglu na bilo kojem mjestu!

Poslije djetetu ruke pomažu kod puzanja, a kad dijete počinje praviti i prve korake, hvata se ručicama za predmete oko sebe, da ne padne. I doklegod dijete ne postane potpuni gospodar svoga maloga tijela, dotle su mu ruke velik pomagač. I zato, što ruke imadu za dijete toliku važnost, treba majka da im posvećuje posebnu pažnju i brigu.

Baš zato, što dijete uzima sve u ruke, lako ih uprlja, a prljave ih onda meće i u usta noseći sve moguće klice bolesti u usta. Mjesto dude mnoga djeca meću palac u usta, pa ga dudaju. Bolje je, ako majka pazi, da se na

to dijete ne nauči. Lakše je ipak dudu držati u čistoći, nego paziti, da djetetu palac bude uvijek čist, prije nego što će ga strpati u usta.

Djetetu treba majka ruke češće da pere, a noktiće da mu čisti i podrezuje. Što dijete više raste, treba majka da mu više utuvljuje u glavicu, kako su ružne ruke, koje nisu čiste i koje imadu neuredne nokte, pa da se dijete samo privikne držati ruke u čistoći. Kako je lijepo vidjeti dijete, koje pazi, da ne uprlja svoje ruke, a ako ih ipak čim zamaže, odmah ide, da ih opere. Čim dijete dođe s ulice, iz škole, sa šetnje, uvijek treba najprije da opere ruke, a pogotovu prije nego što će sjesti k stolu, da jede. To mora postati majčinim nastojanjem takva navika djeteta, da ono ne može ni pomisliti, da bi uopće drukčije moglo i smjelo biti.

Važno je i to, da majka privikava dijete, da se podjednako služi s obje ruke. Trebalo bi uvježbati ruke, da budu jednako spretne. Ali ušlo je već u običaj, da se neke stvari čine samo desnom rukom. Ako neko dijete naginje k tomu, da postane ljevak, to može majka odmah ispočetka lijepo predusresti, jer je mnogo gore, da dijete doista bude ljevak nego da se vježbanje lijeve ruke uopće zanemari.

Eto tako majku zapada i velika briga oko ručicâ njena čeda. Nije to teška briga, samo je treba uvijek imati na umu. To većma moramo osuditi svaki majčin nemar u tom pogledu. Djetetu treba paziti na ruke i vježbati ih tako, da mu jedamput, kad odraste, budu pravi blagoslov života. Radine ruke su uvijek lijepe, to ljepše, ako su čiste i razumno njegovane.

I. T. A.

Zdravlje

Higijena uha. Mnogi vjeruju, da je uho jedan od najosjetljivijih organa čovječjeg tijela i da na njegovu njegu i čuvanje od opasnosti treba najveću pažnju obratiti. Bolesti uha dolaze veoma često uporedo sa bolestima u nosu. Da bi se prenos klica bolesti iz nosa u uši onemogućio, treba se brinuti o stalnom i najpotpunijem čišćenju nosa džepnom maramicom. — Bolesti grla, usta i zuba također mogu neposredno utjecati na naše uši i izazivati njihovo oboljenje. Stoga je i u interesu zdravlja ušiju potrebno voditi brigu o stalnoj i savjesnoj njezi grla, usta i zuba. — U doba jake zime treba uši zaštiti malim prevlakama. Inače često ušima, čak i kad ne vlada tako jaka hladnoća, prijeti opasnost od smrzavanja. Bušenje ušiju kod ženske djece za naušnice vrlo je opasan posao, ako ga liječnik ne vrši. — Uklanjanje masti iz ušiju ne smije se nikada vršiti metalnim ili drvenim predmetima (iglama ili olovkom), jer to može dovesti do najopasnijih komplikacija u ušima. Ljudi, koji naginju čestom nagomilavanju masti u ušima, neka posjete liječnika, koji će im odgovarajućim ubrizgavanjem tekućinom za duže vremena osloboditi uši od nagomilavanja masti. — Ako u uho dospije neki strani predmet, ne treba sam čovjek da pokuša da ga izvadi, jer će u većini slučajeva predmet još dublje ući u uho, a to može da izazove opasna oboljenja i teška zapaljenja. Najbolje je taj posao povjeriti liječniku. — Pljuske pa i poljupci na samom uhu, uvijek su opasni, jer mogu izazvati prekid u bubnoj opni ušiju. Velika i stalna buka također mnogo škode ušima. — Zloupotreba duhana i alkoholnih pića također mogu dovesti do bolesti ušiju. — Ako se uho počne gnojiti treba hitno otići liječniku specijalisti za bolesti uha, koji će čišćenjem gnoja iz uha spriječiti opasnija oboljenja. — Uopće ušima treba pokloniti veću pažnju nego što to ljudi obično čine. Malo staranja i čovjek će se osloboditi mnogih neprijatnosti i bolesti, koje mu na svakom koraku prijete.

L.

ZA 10 DINARA VAŠE DIJETE KROZ ČITAVU ŠKOLSKU GODINU PRIMA »MALU MLADOST«!

Je li vam poznato?

1. Kako se nazivlje meteorit, što je 16. svibnja 1751. pao kraj Hrašćine u Hrvatskom Zagorju. Gdje se nalazi?

2. Gdje i kada se na istočnoj jadranskoj obali srušio u more jedan oveći meteorit?

3. Što je meteorit u hrvatskom narodnom vjerovanju?

4. Zašto se meteorit užari?

5. Što je meteorna kiša?

6. Noću između 9. i 10. listopada 1933. opažala se zvjezdana kiša. Zna li se, koliko je meteorita tom prilikom projurilo zemljinom atmosferom?

7. Ima li u prirodi potpuno čista gvožđa?

ODGOVORI IZ PROŠLOG BROJA

1. Koplje svetoga Maura, zapovjednika tebanske rimske legije, bilo je žezlo burgundskih kraljeva.

2. Jeronimovci su bili prvi vjerovjesnici, koje je veliki Kristof Kolumbo odveo sobom u Ameriku na svom drugom putovanju.

3. Papa Pijo XI. ukinuo je godine 1933. red jeronimovaca. Do toga je došlo, jer red nije imao nikakova pomlatka. Brojio je još samo 15 svećenika i 6 braće, rasijanih u sedam samostana po Italiji. Ovi samostani pripadahu zapravo ogranku ovoga reda »siromašnim redovnicima svetog Jeronima«, osnovanu 1377. po svetom Petru Pistojskom.

4. Španjolski je kralj Karlo V. proveo svoje zadnje dane u samostanu jeronimovaca svetog Jeronima de Juste.

5. Bosanski je ban Kulin pisao nadnevke na svojim ispravama od rođenja Isukrstova. Dakle po običaju katoličke Crkve.

6. Banica Vojslava bila je žena bosanskog bana Kulina.

7. U starim se dubrovačkim izrekama bosanski vladar Kulin ban nazivlje »Kuljen«. Mila mu je bila spomen u narodu. Ovaj naziv nije nimalo čudan, jer je poznato, da Dubrovčani i bez potrebe poijekave mnoge riječi.

M. T. M.

NAJSTARIJA HRVATSKA POČETNICA

Karlo Hiersemann, čuveni nakladnik u Leipzigu, ponudio je svijetu prošle godine 1933. na prodaju za veliku cijenu od 1600 njemačkih maraka (a to iznosi u dinarima preko 30.000) malo glagolsko djece od god. 1527. prikazujući ga u svome katalogu kao jedini sačuvani potpuni primjerak te hrvatske starine, koja je inače nepoznata i u naučnoj bibliografiji i u svjetskoj trgovini knjigama. Kako nema zasebnog natpisa, nazvao ga je »Introductorium croatice«.

Ta je knjižica raskošno izdanje u četvrtini na šest listova sa 30 do 36 redaka glagolskog teksta na svakoj stranici. Prva je stranica po običaju, koji je vladao u prvim decenijima šesnaestoga vijeka, gore i sa strana uokvirena lijepim renesansnim okvirom, a na donjoj je strani zastrašljiv prizor iz života ondašnje škole: nekog nesretnika drži jedan đak nakrkače, drugi ga pridržava, a korepetitor ga pred učiteljem i školskim drugovima tuče bičem. Sadržaj je toj glagolskoj početnici onakav, kakav imadu i latinske početnice onoga doba (t. zv. Pater noster abecedarium), a kako je priručnik namijenjen samo klericima, tekst mu je pobožnog sadržaja. Ispred svega stoji invokacija »Isus, Marija«, onda slijedi glagolska abeceda, a dalje se nižu molitve ili ulomci obrednih tekstova u crkvenoslavenskom jeziku, kako se kod nas Hrvata upotrebljavao, najprije Očenaš, Zdravomarija, pa nešto psalama za večernju u nedjelju.

Tko ju je sastavio, ne zna se. Sigurno neko svećeničko lice iz krčke ili senjske biskupije. Tiskao ju je vrijedni mletački majstor Andrija Torresani iz Azule, koji je već god. 1493. izdao lijep glagolski brevijar. Početnicu je bogato ilustrirao sa dvadesetak malih drvoreza, tako da gotovo svako poglavlje imade na početku po jednu ilustraciju. Kolika joj je cijena bila novoj, ne može se dakako ni slutiti, ali za Hiersemannovu cijenu se kupac nije mogao naći.

Kod nas je prvu vijest o toj dragocjenoj knjižici donio »Obzor«. U 23. broju »Svijeta« prošle godine bila je pod naslovom »Dokumenat stare hrvatske kulture« reproducirana prva stranica teksta, a u 6. broju »Hrvatske Revije« je pače bila istaknuta želja, da se među našim milijunašima nađe dobrotvor, koji bi tu rijetkost nabavio i poklonio kojoj zagrebačkoj knjižnici.

No kao se u stručnim krugovima znalo, da onaj primjerak nije jedini na svijetu i stoga ne zaslužuje onoliku novčanu žrtvu, Hiersemann je našao način, da ga nauci učini pristupačnijim: dao je naime izraditi dvadesetpet odličnih manulreprodukcija za prodaju uz cijenu od 600 dinara po komadu, tako je i Sveučilišna knjižnica u Zagrebu nabavila jedan komad toga faksimila. Hiersemannovu originalu je pala cijena i sad bi se mogao lakše nabaviti. Studijem kopija pomoću bibliografske literature otkrita je čudnovata sudbina te naše početnice. Saznalo se naime, da je sačuvano još drugih šest primjeraka toga djelca.

Jedan je komad odlično sačuvan u Bodleian Library u Oxfordu, samo se već od XVII. vijeka pogrešno držao »molitvenikom na s r p s k o m jeziku« (Šafařik). Nepotpun je primjerak iz ostavštine bibliotekara Petra Lambeciusa (umro 1680.) u bečkoj Narodnoj knjižnici, i zato (jer je nepotpun) ga je Josip Dobrovsky slabo opisao. Treći je, fragmentaran (bez trećeg i četvrtog lista) bio god. 1824. u nekoj privatnoj knjižnici u Londonu, gdje ga je vidio i dobro opisao savjesni bibliograf Renouard (u djelu Annales de l'imprimerie des Alde II. Pariz 1825.), ali je taj opis nažalost ostao nezamijećen i nepoznat. Bit će da je bio nepotpun i četvrti primjerak, što ga je oko god. 1820. negdje u Hrvatskoj dobavio i zagrebačkome biskupu Maksimilijanu Vrhovcu darovao slovenski bibliofil Jakov Zupan, koji je mislio, da je ono djelce bilo tiskano na Rijeci u glagolskoj tiskari modruškog biskupa Šimuna Benje Kožičića, pa se za Zupanovom mišlju krivo poveo i Šafařik. Ovaj egzemplar iz Hrvatske vjerojatno je još danas u Zagrebu, kao pokazuju neki znakovi. Ima nade, da će se naći, ako bude razumijevanja kod onih, koji ga čuvaju ne znajući za nj. Dobar je peti primjerak u Petrogradu. Nabavila ga je Publičnaja biblioteka god. 1872., no za nj se nije znalo, jer ga je Karatajev površno opisao i smatrao ćirilskim djelom. Koristeći se naime netočnim opisom u izvještaju o nabavkama one knjižice Karatajev ga je samo usput spomenuo u svojoj bibliografiji starih ćirilskih izdanja, a po njemu nije nitko mogao misliti na našu glagolsku početnicu iz god. 1527. Šesti primjerak, isto tako dobro sačuvan, imade The Pierpont Morgan Library u New-Yorku. Opisao ga je za vrijeme svjetskog rata iznijevši i sliku prve stranice teksta bivši poslanik Sjedinjenih Država na Dvoru u Beogradu J. Dyneley Prince (»A rare old slavonic religious manual«, Procedings of the American Philophical Society LV, Philadelphia 1916.).

NIKOLA ŽIC

KRALJEVSKI VRT

(Svršetak)

No kraljevski je vrt još mnogo toga poučavao svog izabranog učenika... U jednoj godišnjoj dobi cijela mu je priroda za čas posuđivala svoju dušu, uzbuđivala u njemu raznolike osjećaje i bila s njime u neprestanom dodiru... I tako bi se on izjednačio s rosnom kapljicom, koja se kroz noć sakupi na rubu ružina lista i koju popiju prve sunčane zrake; s travkom, koja raste na livadi; sa zrikavcem, koji se u toj travci skriva; sa sjemenjem, koje je sudbina bacila u plodnu zemlju, da donese stostruke darove; sa vodenom površinom jezera, na kojoj se sa svoda nebeskog ogledala šarena duga iza bijesne oluje...

Došla bi zima... te bi bijelim čipkama okitila vrt, naresila stabla resicama i ledenicama, razastrla bijele i plavkaste sagove po puteljcima, zrakom prosula tanani veo maglice, a vode ispunila ledenim grumenjem, koje se sjaji kao da je od dragulja.

Proljeće bi se približavalo s golim stablima, koja su se krezubo smijala i pružala svoje ruke prema suncu. Zatim bi se odjednom okitili zelenkastim dugmetima, draguljima i pupoljcima, koji bi bujali i rastvarali se u cvijeće sa hiljadu boja.

Ljeto bi vrtu dalo pobjednički žar i vrućinu, koja sve koči i čini veličanstvenim. Travke bi pružale svoje žedno korijenje sve dublje pod zemlju da traže svježe napitke, čvrčak bi kričao kao bjesomučan... i samo bi radišne pčele neumorno letjele tamo i amo, da mirisnom cvijeću nose ljubavne poruke.

U jesen bi svako stablo dalo svoj plod i svaka bi biljka obukla svoje kraljevsko ruho. A kad bi ljubica prevarena blažom toplinom otvorila svoje plavkaste očice misleći, da je proljeće, prestrašila bi se videći, kako se sve izmijenilo... sve se obuklo u zlaćano, ružičasto i sivo ruho, a nekad je svuda vladalo svježe zelenilo...

Na taj je način čarobni vrt utisnuo u dušu svog učenika mnogo stvari, koje ga učiniše pjesnikom. A kad je postao pjesnik, dolazile su k njemu sve ptičice, koje su stanovale u krošnjama vrta, i htjele su da mu i one poklone svoj dar. Svaka je ptičica došla i pjevala mu svoju pjesmicu: ševa je kliktala radosni pozdrav jutru, crvendać je šaputao ljubavni spjev, lastavica opisivala sreću slobodnog leta, a u procvjetaloj lipi slavuj na sve moguće načine podizao i spuštao svoj ljupki glas... I tako je vrtlarev sin naučio na fruli izvoditi slađane zvukove, koje su dušu ispunjavale neobičnom radošću.

Kad je Kraljeviću bilo dvadeset godina, rekoše ministri, da treba da se oženi.

»U mome srcu nema ljubavi«, reče Kraljević.

»Ljubav je glupost!« odvraćali su ministri i doveli mu zaručnicu, koja je bila bogata naslovima i novcem i koja je do u tančine poznavala pravila vladanja i društvenog saobraćaja.

Veličanstvenu svadbu slavili su u vrtu. Nakitili su stabla zastavama i svijećama i naredili, da pucaju topovi. Kroz mirne puteljke odjekivali su zvuci glazbe... No usprkos glazbe i topova i svijeća i zastava svadba je tužno odjekivala u srcu mladog Kraljevića...

U isto je vrijeme i vrtlarev sin navršio dvadeset godina. U njegovu je srcu probuktila ljubav. Jednostavna ljubav, slična onoj, koja po nekoj tajnoj srodnosti privlači leptir leptiru... A njegova svadba nije bila praćena bučnim svečanostima, nego prijateljskim mirom njegova vrta... Zaručnici su pošli kroz široke putove, a hiljadu krijesnica nosilo je za njima sitne svjetiljke radosti i procvala ih lipa obasipala raskošnim svojim mirisom...

*

Kraljević je postao kraljem. No bio je izmoren, boležljiv i ostario prije vremena. Sve ga je umaralo, sve mu je dosađivalo sve ga je žalostilo. Čak mu se činilo prenapornim staviti svoj potpis na isprave, koje su ministri promozgali i sastavili!

Primicala se smrt i mnogi su liječnici bili pozvani da mu pomognu, no nitko nije znao da mu pripiše lijek, koji bi ga mogao osloboditi od zla i nevolje.

»Pustite mene do njega; možda ću mu ja donijeti utjehu...,« reče vrtlarev sin.

I pustiše ga... Tek što je kralj vidio prirodnog čovjeka, na kojemu je sjalo zdravlje, snaga i mir, u izmorene mu grudi uđe val tihane miline. I nikad mu nije dosadilo slušati skladne zvukove, koje je na svojoj fruli vrtlarov sin prebirao, da ga rastrese i zabavi u njegovoj besanici.

»Prijatelju,« reče kralj, »ti poznaš toliko lijepih i dragocjenih stvari..., reci mi zato, ko je bio tvoj učitelj?«

Vrtlarev mu sin reče, da mu je učitelj bila Božja priroda u čarobnom vrtu, koji je sve bio pripremio da odgoji kralja, no radi nesretnih prilika zadovoljio se i da odgoji običnog seljaka.

On je govorio umirućem kralju o sveznajućoj prirodi, koja u sebi krije sve ljepote i o njima može da pouči čovjeka. Govorio mu je o zemlji, koja rado prima u se ledene lešine smrti i u svojoj ih grudi pretvara u klice novog života... Umirući kralj upijao je njegove riječi pa mu reče:

»Prijatelju, ja moram umrijeti, no više ne osjećam užasa smrti, jer će smrt spojiti moje tijelo sa zemljom, koje si mi tajne otkrio...«

I pozvavši ministre izrazi im posljednju svoju želju:

»Kad umrem, ne ću da me sahranite u zlatnom lijesu u velebnoj mramornoj grobnici, nego da me pokopate u vrtu, u sjeni visokih stabala, pod grmom crvenog cvijeća, da nada mnom tuži slavujeva pjesma i da krijesnica bude moja pogrebna svijeća...«

Tako je i bilo: kralj, koji je prošao život u suvišnoj muci i trudu bez poznavanja Božje prirode i njezinih darova, iza smrti je našao svoj mir u crnoj zemlji.

M. L. CARRARA

Malo šale

Godine. Sudac: »Jeste li udati?«
Svjedokinja: »Da, dva puta.«
Sudac: »Stari?«
Svjedokinja: »Dvadeset i šest godina.«
Sudac: »Također dva puta?«

Krivo shvatio. »Koliko vam je trebalo, dok ste naučili upravljati automobilom?«
»Tri ili četiri.«
»Mjeseca?«
»Ne, automobila.«

Jednaki podstanari. »Dakle hoćete li uzeti ovu sobu?«
»Dosta mi se sviđa. Tko je posljednji u njoj stanovao?«
»Jedan gospodin, kojega sam izbacila vani, jer mi kroz šest mjeseci nije platio stanarine.«
»Vrlo dobro; uzimam sobu uz iste uvjete.«

Božićni darovi. »Što si za Božić darovao svojoj obitelji?«
»Moja žena je dobila megafon, Erich trubu, Gerda je htjela gusle, a moj najmlađi dečko bubanj.«
»A što si ti dobio?«
»Opomenu od kućevlasnika?«

Odvjetnici. »Upravo sam htio ići vašem prijatelju, odvjetniku. Zar ne da on ništa ne računa za upite?«
»Za upite ne, nego za odgovore.«

Dječja matematika. »Ovdje imaš dvanaest bonbona, Fritz,« veli ujak, »ne zaboravi od toga polovicu dati sestri Eli!«
Radi pedagoških razloga upita ga odmah ujak:
»No, koliko će dakle dobiti Ela?«
»Tri bonbona, ujače!«
»Vidi, vidi; čuješ mladiću,« zaprijeti ujak, zar tako znadeš matematiku?«
»Ja je znam, ali Ela ne zna!«

Dame na prvo mjesto! Za vrijeme sata gramatike napiše učitelj na ploči ovu rečenicu: »Vol i krava pasu na livadi.« Zatim upita:
»Ima li ovdje koja pogreška?«
»Damu treba uvijek spomenuti na prvom mjestu, gospodine učitelju!«

Diplomacija. »Ti si bio neposlušan pa ceš za kaznu ići spavati bez večere.«
»A što će biti s ljekarijom, koju moram uzeti iza jela?«

Godine. »A, Mimi, kad bih samo znala, hoće li me Oskar voliti, kad budem stara.«
»No, to ćeš skoro iskusiti.«

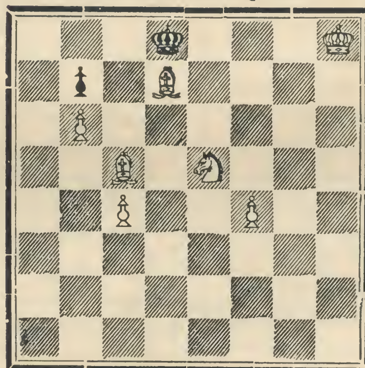
Vrlo uvijeno rečeno. »Pomisli, vidjela sam jednoga gospodina, koji ti je sasma sličan, kao jaje jajetu.«
»Vjerojatno nijesi njemu vratila onih 100 dinara, što si mi ih izmamila.«

Protupropisna vožnja. »Gdje si bio tako dugo, John?«
»U zatvoru.«
»Zbog čega?«
»Zato jer sam suviše sporo vozio automobil.«
»Suviše sporo?«
»Pa jasno. Inače me policija ne bi stigla.«

Razlog. Braun odgovara pred sudom.
»Samo jedno ne razumijem,« veli sudac, »zašto ste se opet vratili tužitelju iza kako ste ga prije toga sasma izmlatili u čekaonici kolodvora. Kako ste došli natrag?«
»Vlak je imao zakašnjenje, gospodine suče.«

ŠAH

Problem broj 35

Bijeli matira u 3 poteza.
(K. Renner).

Svjetski događaji

30. kolovoza: Sve je vjerojatnije, da će Rusija sada na rujanskom zasjedanju Lige Naroda stupiti u tu međunarodnu ustanovu, pa se Njemačka, koja je lane istupila iz Lige Naroda, nad tim veoma uzrujava.
31. Baltijske države sklopile baltijski pakt.
1. rujna: Belgijski vanjski ministar Jaspar i rumunjski Titulescu vijećaju s francuskom vladom u Parizu.
2. Javljaju, da Sv. Otac Papa sprema svečanu izjavu o protukršćanskim naukama njemačkog hiltlerizma.
3. U Americi 800.000 radnika tekstilne industrije stupilo u štrajk. — Rumunjski predsjednik vlade Tatarescu u Beogradu.
4. U Bernu u Švicarskoj međunarodni kongres narodnih manjina, predsjedao Slovenac dr Josip Vilfan, a Slovenac dr Engelbert Besednjak u govoru tražio, da se zaštita narodnih manjina međunarodnim ugovorima protegne i na dosad nezaštićene narodne manjine (n. pr. na Hrvate, Slovence i Nijemce u Italiji, Lužičane u Njemačkoj itd.).
5. Glasovi u Engleskoj o ženidbi Otona Habsburškoga s dvadesetgodišnjom kćerkom talijanskoga kralja Marijom. — Čeŝkoslovački vanjski ministar Beneš vijeća s Litvinovom, ruskim boljševičkim komesarom vanjskih posala. — Stvara se savez Francuske, Italije i Rusije protiv Njemačke.
6. U Ženevi sve veća nervoza pred početak zasjedanja Lige Naroda, gdje će na prvom mjestu biti pretresana pitanja o ulazu sovjetske Rusije u Ligu Naroda i o osiguranju samostalnosti Austrije protiv hitlerovske Njemačke.
7. Mussolini na skupštini u talijanskom gradu Bari napao hitlerovsku politiku i među ostalim rekao i ovo: »Italija je bila već velevlast, kad Nijemci još nisu znali ni pisati.«

DOBRIJAN KAO SVIRAČ

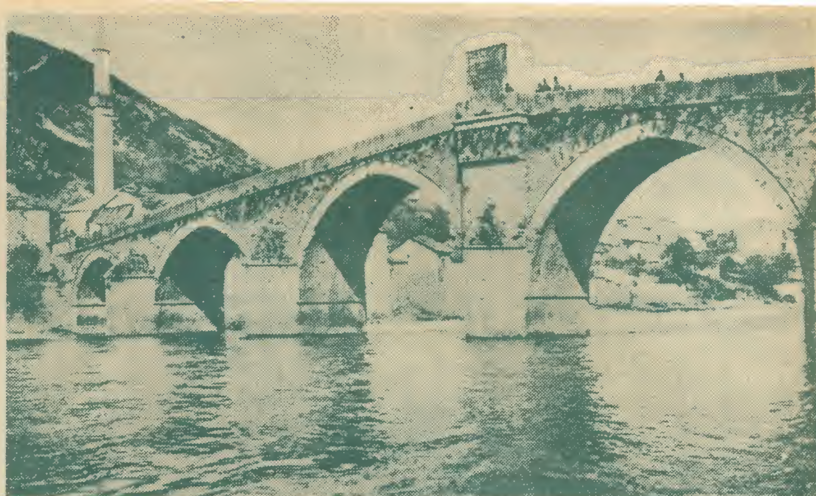
Mjesečina divno sije,
Naš Dobrijan pjesmu svira,
Divnu pjesmu, što u srce
Svakog Božjeg stvora dira.

Na tu pjesmu mačke brojne
Iz susjedstva k njemu lete:
Na prozor su čikin sjele,
Kroz mrak im se oči svijetle.

Ali divna svirka čike
Privukla je mačke bliže
Pa u mačjem sad se zboru
Urnebesna pjesma diže

Čika svira sve to življe,
Rastapa se s mačjeg pjeva,
Dokle nebom mjesec plovi
I kroz prozor divno sijeva.

MOSTOVI IZ HERCEG-BOSNE

Gore: KOZIJA ĆUPRIJA KRAJ SARAJEVA (2·5 km. udaljena od Sarajeva)

Gore desno: AHMED-PAŠE SOKOLOVIĆA MOST U KONJICU

Desno: MOSTARSKA ĆUPRIJA SA STAROM TVRĐAVOM (IZ 16. STOLJEĆA)

ZAGONETKE

KRIPTOGRAM

SLOVČANICA

Od slogova: , brub, ča, do, dok, đe, e, gram, in, je, len, lo, lje, me, mo, na, o, pe, ra, ta, tan, tar, te, ter, tor, u, van — složi riječi, koje znače: 1. dio obuće. 2. nemaran. 3. glasovita Demetrova tragedija. 4. vrsta zagonetke. 5. potrebno za život. 6. toplomjer. 7. sveta knjiga. 8. akademički naslov. 9. ima svaka haljina. — Ako se od gornjih slogova dobro slože riječi, dobit će se, čitajući početna slova odozgo dolje, zatim krajnja odozdo gore, iskrena želja našeg uredništva.

ODGONETKE

UKUSNA ŽENSKA HALJINA NAPRAVLJENA POPUT OGRTAČA ZA POLUSEZONU

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed ***Rukopisi se ne vraćaju.*** *„Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. štéd. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.*

Slika na naslovnoj stranici: **Kula Sokolgradska.** — *Naslikao Gabrijel Jurkić* ***Ilustracija k romanu „Obitelj vojvode Hrvoja" od Narcisa Jenka, koji je izdala „Knjižnica Dobrih Romana"***

VJERSKO I NARODNO SLAVLJE U HRVACIMA

prigodom prve sv. Mise O. J. Jankovića

MLADOMISNIKA O. J. JANKOVIĆA PRATI SVEĆENSTVO PREMA ŽUPNOJ CRKVI U HRVACIMA KRAJ SINJA

MIRJA LOVRIĆ POZDRAVLJA MLADOMISNIKA O. J. JANKOVIĆA PRED CRKVOM

BARBA LOVRIĆ U NARODNOJ NOŠNJI NA PRVOJ SVETOJ MISI O. J. JANKOVIĆA U HRVACIMA KRAJ SINJA

MLADOMISNIK FRANJEVAC J. JANKOVIĆ SA BROJNIM NARODOM IZA SVOJE PRVE SVETE MISE U HRVACIMA KRAJ SINJA DNE 29. SRPNJA O. G.

Desno:
MLADOMISNIK J. JANKOVIĆ MEĐU SVOJOM RODBINOM I SVEĆENSTVOM, KOJE JE PRISUSTVOVALO NJEGOVOJ PRVOJ SVETOJ MISI
Sve slike foto J. Janković iz Sinja

